

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและรายงานบริษัท

ในบทที่ 3 นี้เป็นการศึกษาเรื่องกฎหมายในประเทศไทยที่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและรายงานของบริษัทประกันวินาศภัย¹ ซึ่งประกอบด้วยกฎหมายหลายฉบับ โดยแต่ละฉบับจะมีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงในเรื่องของการจัดทำบัญชีและรายงานของบริษัทที่เป็นมาตรฐานในแนวทางเดียวกัน ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวมถึงประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ประกาศและคำสั่งของนายทะเบียน และประกาศของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์การจัดทำบัญชีและรายงานบริษัททำให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ผู้ทำบัญชี ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ ได้ศึกษาหลักเกณฑ์การสำคัญเกี่ยวกับการประกันภัยในระดับสากล ตลอดจนกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องของประเทศออสเตรเลีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

3.1 กฎหมายไทยที่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและรายงานบริษัท

กฎหมายไทยที่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ในวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2488² ต่อมาได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 พ.ศ. 2515 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 285 พ.ศ. 2515 รวมทั้งได้มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีและรายงานบริษัทของกิจการประกันภัยโดยลำดับ

¹ บริษัทประกันวินาศภัย หมายความว่า บริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย.

² แดมสุข นุ่มนนท์. (2544). *เมืองไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สายธาร. หน้า 142.

3.1.1 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2515³ (ในส่วนเกี่ยวกับการประกันภัย)

โดยที่คณะปฏิวัติพิจารณาเห็นว่า การควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชนอยู่ ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน และกฎหมายว่าด้วยการกำหนดกฎกระทรวง เจ้าหน้าที่รักษาการตามกฎหมายดังกล่าวสมควรปรับปรุงรวมเป็นกฎหมายฉบับเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติ อนึ่งปรากฏว่าในขณะนี้ได้มีผู้ประกอบการรับรองหรือซื้อตั๋วเงิน กิจการหาเงินทุนเพื่อบุคคลอื่น และกิจการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ รวมทั้งการเป็นตัวแทนหรือนายหน้าของกิจการดังกล่าวมากยิ่งขึ้น และกิจการเหล่านี้มีลักษณะเป็นกิจการค้าขาย ซึ่งกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกของประชาชนได้ แต่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน และกฎหมายว่าด้วยการกำหนดกฎกระทรวง เจ้าหน้าที่รักษาการตามกฎหมายดังกล่าวที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังไม่มีบทบัญญัติควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าวข้างต้น สมควรกำหนดการควบคุมกิจการนั้นไว้ในกฎหมายที่ปรับปรุงเสียใหม่ด้วยในคราวเดียวกัน หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งนี้โดยกำหนดให้กิจการประกันภัย เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการประกันภัย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ข้อ 5 (1) และให้กระทรวงเศรษฐกิจมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการประกันภัย ข้อ 12

3.1.2 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 285 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515⁴ (ในส่วนเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและรายงานบริษัท)

โดยที่คณะปฏิวัติพิจารณาเห็นว่า ปัจจุบันนี้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการค้าของประเทศและระบบการบัญชีได้วิวัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว แต่กฎหมายว่าด้วยการบัญชีได้ประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2482 บทบัญญัติต่างๆ ไม่รัดกุมและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันสมควรแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ให้เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจการค้า และเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรในปัจจุบัน หัวหน้าคณะปฏิวัติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้ ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการบัญชีมีหลักการสำคัญ คือ

1) กำหนดให้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจตามที่รัฐมนตรีกำหนดเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

³ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58. (2515, 27 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 89 (ตอนที่ 15 ก) ฉบับพิเศษ, หน้า 3.

⁴ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 285. (2515, 29 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 89 (ตอนที่ 182) ฉบับพิเศษ, หน้า 11.

- 2) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำข้อความ และรายการที่ต้องมีในบัญชี ระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี
- 3) กำหนดให้บุคคลต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และบุคคลต้องมีผู้สอบบัญชีตรวจสอบ
- 4) กำหนดให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องเก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ไม่น้อยกว่า 10 ปี

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้เป็นกฎหมายว่าด้วยการบัญชีที่ออกมาเพื่อยกเลิกพระราชบัญญัติการบัญชีฉบับที่ 1 พ.ศ. 2482 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2496 และได้ประกาศบังคับใช้มาตั้งแต่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 อยู่ในความดูแลและรับผิดชอบของกองบัญชีธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 กระทรวงพาณิชย์ได้พิจารณาแก้ไขประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีในปัจจุบัน ที่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีสากล โดยได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติการบัญชีฉบับใหม่ขึ้น คือ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

3.1.3 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัทเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี การจัดเก็บสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น และการสอบบัญชี กล่าวคือ การบัญชีงบดุล เงินปันผลและเงินสำรอง สมุดและบัญชี การสอบบัญชี การเพิ่มทุนและการลดทุน การเลิกบริษัทจำกัด และการควบบริษัทจำกัดเข้ากันเป็นต้น การประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยนั้นกฎหมายกำหนดให้ต้องแปรสภาพจากบริษัทเป็นบริษัทมหาชนจำกัดภายในกรอบระยะเวลา ดังนั้นธุรกิจที่ประกอบกิจการประกันภัยในประเทศไทยจึงต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน พ.ศ. 2535 ด้วยเช่นกัน

ในส่วนของกรจัดทำบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดให้การประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยเริ่มก่อตั้งในรูปแบบของบริษัทจำกัด เมื่อได้จดทะเบียนมีสถานะเป็นนิติบุคคลแล้วต้องมีหน้าที่จัดทำเอกสารทางการเงินที่เรียกว่า “งบการเงิน (Financial Statement)” เพื่อนำส่งงบการเงินแก่หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล เช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย กรมสรรพากร และธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อแสดงถึงสถานะทางการเงิน ผลการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยที่มีการเปลี่ยนแปลง และการเคลื่อนไหวทางบัญชี ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้วางกฎระเบียบ ในการจัดทำบัญชีของบริษัทจำกัดไว้ โดยกำหนดให้มีสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น เริ่มตั้งแต่วันที่ได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดและเก็บรักษาสมุดทะเบียนไว้ ณ ที่ทำการงานของบริษัทจำกัด อีกทั้งต้องเปิดเผยสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นให้แก่ผู้ถือหุ้นทุกคนได้มีสิทธิตรวจสอบดูในระหว่างเวลาทำการของบริษัท โดยไม่เสีย

ค่าธรรมเนียมใดๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1139 วรรคหนึ่ง⁵ และกำหนดให้กรรมการของบริษัทเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและนำส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นต่อนายทะเบียนกรมพัฒนาธุรกิจการค้าภายในกำหนดระยะเวลา 14 วันนับแต่วันที่มีการประชุมสามัญประจำปีตามมาตรา 1139 วรรคสอง⁶

สำหรับการจัดทำบัญชีงบดุล (Balance Sheet) ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี คือ กรรมการของบริษัทต้องเริ่มจัดทำบัญชีนับแต่วันที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย เรียกกันทางบัญชีว่า “งบการเงิน (Financial Statements)” อันประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน (Income Statement) หรือบัญชีกำไรขาดทุน (Profit and Loss Account)⁷ งบแสดงการเปลี่ยนแปลง ส่วนของเจ้าของ หมายเหตุประกอบงบการเงิน และจัดทำงบการเงินในลักษณะเปรียบเทียบกับปีก่อน โดยจัดทำบัญชีขึ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ในทุกรอบปีบัญชีตามปฏิทิน นั่นคือ ภายในรอบระยะเวลา 12 เดือน และงบการเงินนั้นต้องมีรายการย่อแสดงจำนวนสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัทด้วย ตามมาตรา 1196⁸

การจัดทำงบการเงินนั้น ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ตรวจสอบความถูกต้องของงบการเงินแล้วจึงนำเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อทำการอนุมัติงบการเงินในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีภายในกำหนดระยะเวลา 4 เดือนนับแต่วันที่สิ้นรอบปีบัญชีของบริษัทตามมาตรา 1197 วรรคหนึ่ง โดยให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีส่งสำเนางบการเงินไปยังผู้ถือหุ้นทุกคนเพื่อตรวจสอบก่อนถึงวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 วัน

⁵ มาตรา 1139 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเริ่มแต่วันจดทะเบียนบริษัทนั้นให้รักษาไว้ ณ สำนักงานของบริษัทแห่งที่ได้บอกทะเบียนไว้ สมุดทะเบียนนี้ให้เปิดให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหลายดูได้ในระหว่างเวลาทำการ โดยไม่เรียกค่าธรรมเนียมอย่างหนึ่งอย่างใด แต่กรรมการจะจำกัดเวลาลงไว้อย่างไรพอสมควรก็ได้ หากไม่น้อยกว่าวันละสองชั่วโมง”.

⁶ มาตรา 1139 วรรคสอง บัญญัติว่า “ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ที่ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ทั้งหมดในเวลาประชุมและรายชื่อผู้ที่ขาดจากเป็นผู้ถือหุ้นจำเดิมแต่วันประชุมสามัญครั้งที่แล้วมานั้น ไปยังนายทะเบียนอย่างน้อยปีละครั้ง และมีให้ช้ากว่าวันที่สิบสี่นับแต่การประชุมสามัญบัญชีรายชื่อนี้ให้มีรายการบรรดาที่ระบุไว้ในมาตราก่อนนั้นทุกประการ”.

⁷ โสภณ รัตนกร. (2553). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หุ้นส่วนบริษัท* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ. หน้า 492.

⁸ มาตรา 1196 บัญญัติว่า “อันบัญชีงบดุลนั้น ท่านว่าต้องทำอย่างน้อยครั้งหนึ่งทุกรอบสิบสองเดือน คือเมื่อเวลาสุครบสิบสองเดือนอันจัดว่า เป็นขวนปีในทางบัญชีเงินของบริษัทนั้น

อนึ่ง งบดุลต้องมีรายการย่อแสดงจำนวนสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัทกับทั้งบัญชีกำไรและขาดทุน”.

ตามมาตรา 1197 วรรคสอง และให้เปิดเผยงบการเงินนั้น ไว้ที่สำนักงานของบริษัทในระหว่างเวลาทำการ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นตรวจสอบได้ตามมาตรา 1197 วรรคสาม⁹

ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องเสนอรายงานประจำปีของบริษัท (Annual Report) ต่อที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี เพื่อให้ผู้ถือหุ้นที่มาประชุมพิจารณาผลการดำเนินงานของบริษัทตามมาตรา 1198¹⁰

ผู้ใดประสงค์จะได้สำเนางบการเงินฉบับล่าสุดของบริษัทสามารถชำระเงินให้แก่บริษัทนั้น ในราคาฉบับละไม่เกินยี่สิบบาทตามมาตรา 1199 วรรคหนึ่ง และให้เป็นหน้าที่ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่ส่งสำเนางบการเงินฉบับล่าสุดก่อนนายทะเบียนกรมพัฒนาธุรกิจการค้าภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 เดือนนับแต่วันที่ได้ประชุมอนุมัติงบการเงินจากที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีตามมาตรา 1199 วรรคสอง¹¹

3.1.4 กฎกระทรวงพาณิชย์

กระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดรูปแบบงบการเงินให้ธุรกิจประเภทต่างๆ ที่ประกอบกิจการในประเทศไทยต้องจัดทำงบการเงินเป็นแบบมาตรฐานเดียวกัน โดยออกเป็นกฎกระทรวงขึ้น 2 ฉบับ คือ กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) และกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ดังนี้

1) กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 กระทรวงพาณิชย์ ได้มอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดทำงบการเงิน คือ กรมทะเบียนการค้า¹² กำหนดให้บังคับและบังคับกำไรขาดทุนของห้าง

⁹ มาตรา 1197 บัญญัติว่า “งบคุณนั้นต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีคนหนึ่งหรือหลายคนตรวจสอบแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ภายในสี่เดือนนับแต่วันที่ลงในงบคุณนั้น

อนึ่ง ให้ส่งสำเนางบคุณไปยังบุคคลทุกคนบรรดามีชื่อในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทแต่ก่อนวันนัดประชุมใหญ่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน

นอกจากนั้นให้มีสำเนางบคุณเปิดเผยไว้ในสำนักงานของบริษัทในระหว่างเวลาเช่นว่านั้น เพื่อให้ผู้ทรงใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้นตรวจสอบได้ด้วย”.

¹⁰ มาตรา 1198 บัญญัติว่า “ในเมื่อเสนองบคุณ กรรมการต้องเสนอรายงานต่อที่ประชุมใหญ่แสดงว่าภายในรอบปีซึ่งพิจารณากันอยู่นั้นการงานของบริษัทได้จัดทำไปเป็นประการใด”.

¹¹ มาตรา 1199 บัญญัติว่า “บุคคลใดประสงค์จะได้สำเนางบคุณฉบับล่าสุดจากบริษัทใด ๆ ก็ชอบที่จะซื้อเอาได้ โดยราคาไม่เกินฉบับละยี่สิบบาท

ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนางบคุณทุกฉบับไปยังนายทะเบียนไม่ช้ากว่าเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ซึ่งงบคุณนั้นได้รับอนุมัติในที่ประชุมใหญ่”.

¹² ปัจจุบันกรมทะเบียนการค้าได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กรมพัฒนาธุรกิจการค้า” (Department of Business Development) เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ตามผลการปฏิรูประชาการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545.

หุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทจำกัดตามกฎหมายไทยและของนิติบุคคล ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดไว้ในบัญชี 12 บัญชีท้ายกระทรวง ซึ่งเป็นรูปแบบบังคับให้กิจการต้องจัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน

2) กฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 กระทรวงพาณิชย์ ได้กำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัด ต้องจัดทำงบกำไรขาดทุนและงบอื่นๆ ได้แก่ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น งบกระแสเงินสด งบย่อ และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ตลอดจนคำอธิบายอื่นซึ่งระบุว่าเป็นส่วนหนึ่งของงบดังกล่าว ตามรูปแบบมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ในแนบท้ายกฎกระทรวง

เนื่องจากธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจที่ดำเนินการคล้ายกับรูปแบบของสถาบันการเงิน อย่างหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ การเงินและความมั่นคงของประเทศ รัฐบาล จึงต้องเพิ่มความเข้มข้นในการกำกับและส่งเสริมด้วยวิธีการออกประกาศ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ในเรื่องต่างๆ ต่อการดำเนินงานให้แก่ธุรกิจประกันภัย โดยมอบหมายให้หน่วยงานอิสระ คือ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเป็นผู้ออกประกาศ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขต่างๆ วิธีการจัดทำงบการเงินเพิ่มเติมจากหลักเกณฑ์การจัดทำบัญชีและ รายงานบริษัทของธุรกิจปกติทั่วไปที่ต้องส่งงบการเงินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยหลักเกณฑ์ ดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

3.1.5 พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535¹³

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2521 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลากว่าสิบปี แต่การจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดก็ยังไม่แพร่หลาย เท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากบทบัญญัติบางมาตรายังไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมในรูปบริษัทมหาชนจำกัด สมควรผ่อนคลายความเคร่งครัดของบทบัญญัติเหล่านั้น เพื่อส่งเสริมการจัดตั้งหรือการดำเนินการของบริษัทมหาชนจำกัด ให้เป็นไปโดยคล่องตัวขึ้นพร้อมทั้ง แยกกรณีการเสนอขายหุ้นและหุ้นกู้ต่อประชาชนไปรวมไว้ในกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และ ตลาดหลักทรัพย์ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายหลักทรัพย์โดยเฉพาะ และโดยที่มีการแก้ไขใน มาตราต่างๆ เป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การใช้บังคับกฎหมายสมควร ปรับปรุงเสียในคราวเดียวกัน โดยยกเลิกพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521 จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ขึ้น

¹³ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535. (2535, 8 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 109 (ตอนที่ 43), หน้า 6.

3.1.5.1 หลักเกณฑ์ของบริษัทมหาชนจำกัด

หลักเกณฑ์ของบริษัทมหาชนจำกัดตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัด คือ บริษัทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระและบริษัทดังกล่าวได้ระบุมูลค่าความประสงค์นั้นไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ

ลักษณะโครงสร้างของบริษัทมหาชนจำกัด ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 กำหนดไว้ ดังนี้

- 1) จำนวนผู้ถือหุ้น มีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 15 คนขึ้นไป
- 2) ทุนจดทะเบียน ไม่มีการกำหนดจำนวนทุนจดทะเบียนขั้นต่ำไว้
- 3) มูลค่าหุ้นและการชำระเงินค่าหุ้น หุ้นของบริษัทมหาชนจำกัดแต่ละหุ้นจะต้องมีมูลค่าหุ้นเท่ากัน และต้องชำระค่าหุ้นครั้งเดียวเต็มมูลค่าหุ้น
- 4) จำนวนกรรมการต้องมีจำนวนกรรมการของบริษัทไม่น้อยกว่า 5 คน และกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องมีที่อยู่ในประเทศไทย

การดำเนินการจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดนั้นตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 ได้กำหนดไว้ 2 วิธีด้วยกัน คือ

1) การจดทะเบียนบริษัทมหาชนจำกัด

การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด เริ่มโดยบุคคลธรรมดาตั้งแต่ 15 คน ขึ้นไปดำเนินการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ แล้วดำเนินการจัดทำหนังสือชี้ชวนประชาชนให้ซื้อหุ้น หรือเมื่อผู้เริ่มจัดตั้งได้จองซื้อหุ้นทั้งหมดครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ แล้ว ดำเนินการเรียกประชุมจัดตั้งบริษัท หลังจากนั้นผู้เริ่มจัดตั้งจะต้องส่งมอบกิจการและเอกสารทั้งปวงให้แก่คณะกรรมการของบริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับเลือกตั้ง เพื่อนำความ ไปจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทต่อไป

โดยสามารถแยกขั้นตอนการจดทะเบียนบริษัทมหาชนจำกัดได้เป็น 4 ขั้นตอนได้แก่¹⁴

ขั้นตอนที่หนึ่ง จดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ

ขั้นตอนที่สอง การเสนอขายหุ้น

ขั้นตอนที่สาม การนัดผู้จองหุ้นประชุมจัดตั้งบริษัท

¹⁴ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2556). *ขั้นตอนการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.dbd.go.th/mainsite/fileadmin/downloads/04_bmj/intro_step_bmj_establish.pdf#zoom=100. [2556, 10 สิงหาคม].

ขั้นตอนที่สี่ จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท

2) การจดทะเบียนแปรสภาพบริษัทจำกัดเป็นบริษัทมหาชนจำกัด

บริษัทจำกัดอาจแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดได้เมื่อที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้เรียกประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1172 และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด มาตรา 180 คณะกรรมการมีวาระการประชุมลงมติให้แปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งข้อแตกต่างของบริษัทจำกัดกับบริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 คือ บริษัทมหาชนจำกัดเป็นบริษัทที่ตั้งขึ้น เพื่อเสนอขายหุ้นต่อประชาชนและสามารถออกหนังสือชี้ชวนให้ประชาชนเข้าซื้อหุ้นได้ ในขณะที่บริษัทจำกัดไม่สามารถเสนอขายหุ้นต่อประชาชนได้ ข้อแตกต่างนี้ทำให้บริษัทมหาชนจำกัดสามารถระดมเงินทุนได้มากกว่าบริษัทจำกัด ทำให้มีทุนมากกว่า มีศักยภาพในการทำธุรกิจขนาดใหญ่ มีความมั่นคงมากกว่า ซึ่งฐานของเงินทุนของบริษัทประกันวินาศภัยก็มักจะดำเนินการในรูปแบบธนาคารพาณิชย์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ดังนั้น เมื่อบริษัทเอกชนต้องการเพิ่มศักยภาพในการดำเนินธุรกิจในรูปแบบของบริษัทมหาชนจำกัดจึงต้องอาศัยมติพิเศษตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยดำเนินการจดทะเบียนแปรสภาพบริษัทจำกัดเป็นบริษัทมหาชนจำกัดเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่¹⁵

ขั้นตอนที่หนึ่ง ประชุมคณะกรรมการมีมติให้เรียกประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อมีมติพิเศษตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้แปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด

ขั้นตอนที่สอง เรียกและจัดประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อมีมติพิเศษให้แปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด โดยออกหนังสือนัดประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับของบริษัทหรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่และส่งทางไปรษณีย์ตอบรับไปยังผู้ถือหุ้นทุกคนก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่า 14 วัน

วาระการประชุม

(1) มีมติที่ประชุมให้แปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของคะแนนเสียงทั้งหมด

(2) แก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิ เรื่องชื่อ วัตถุประสงค์ ทุนจดทะเบียน และข้อบังคับด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมด

¹⁵ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2556). *ขั้นตอนการจดทะเบียนแปรสภาพบริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.dbd.go.th/mainsite/fileadmin/downloads/04_bmj/intro_step_bmj_transform.pdf#zoom=100. [2556, 10 สิงหาคม].

(3) เลือกตั้งกรรมการ โดยบุคคลที่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดตามลำดับลงมาเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเท่าจำนวนกรรมการที่จะพึงมี

(4) กำหนดอำนาจกรรมการ (เสียงข้างมาก)

(5) แต่งตั้งผู้สอบบัญชี และกำหนดสินจ้าง (เสียงข้างมาก)

(6) เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

ขั้นตอนที่สาม คณะกรรมการชุดเดิมส่งมอบงานให้คณะกรรมการชุดใหม่ ที่ได้รับเลือกตั้งภายใน 7 วันนับตั้งแต่งการประชุมเสร็จสิ้น

ขั้นตอนที่สี่ คณะกรรมการชุดใหม่ ต้องขอจดทะเบียนแปรสภาพต่อนายทะเบียนบริษัทมหาชนจำกัดภายใน 14 วันนับตั้งแต่งการประชุมเสร็จสิ้น

3.1.5.2 หลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลหลังจากจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด

การจัดทำบัญชีและรายงานของบริษัทมหาชนจำกัดกฎหมายกำหนดไว้ในหมวด 8 บัญชีและรายงานแห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 109 ถึง มาตรา 127 เพื่อเป็นการดูแลและรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกคนซึ่งเป็นเจ้าของบริษัท กฎหมายบริษัทมหาชนจำกัดจึงได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีงบดุลและรายงานของคณะกรรมการเพื่อให้สามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และสอดคล้องกับหลักการส่งเสริม บรรษัทภิบาลที่จะคุ้มครองผู้ถือกรรมธรรม์ประกันวินาศภัยไว้กับบริษัทประกันวินาศภัยแห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 โดยแบ่งการจัดทำบัญชีและรายงานของบริษัทไว้ ดังนี้

1) การจัดทำบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด

การที่กฎหมายบัญญัติให้บริษัทประกันวินาศภัยต้องมีการจัดทำบัญชีและเก็บรักษาบัญชีโดยเหตุผลที่บริษัทประกอบกิจการขึ้นย่อมมีการรับเงิน จ่ายเงิน มีทรัพย์สินและหนี้สิน และคณะกรรมการของบริษัทที่มีหน้าที่จัดการและรับผิดชอบการงานของบริษัทแทนผู้ถือหุ้น การรับเงิน การจ่ายเงิน และการจัดการทรัพย์สินและหนี้สินของบริษัทจึงจำเป็นต้องมีการบันทึกบัญชีไว้ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดและเพื่อให้ผู้ถือหุ้นทุกคนได้มีโอกาสตรวจดูฐานะทางการเงินของบริษัทด้วย

ดังนั้น ในมาตรา 109¹⁶ ได้กำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัดต้องจัดให้มีการจัดทำบัญชีและการเก็บรักษาบัญชี ตลอดจนการสอบบัญชีให้ถูกต้องตามกฎหมายบัญชีและบริษัทมหาชนจำกัดต้องจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง กล่าวคือ ใน “รอบปีบัญชีของบริษัท”

¹⁶ มาตรา 109 บัญญัติว่า “บริษัทต้องจัดให้มีการทำและเก็บรักษาบัญชี ตลอดจนการสอบบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”.

กฎหมายกำหนดชัดเจนว่า หมายถึง รอบ 12 เดือนตามมาตรา 110¹⁷ ซึ่งโดยทั่วไปบริษัทต่างๆ มักถือเอาปีของปฏิทินเป็นรอบปีบัญชีของบริษัท โดยเริ่มจากวันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคมของทุกปี รวม 12 เดือน เป็นรอบปีบัญชีการเงินของบริษัท แต่บางบริษัทอาจไม่ถือตามปีปฏิทินก็ได้ ขึ้นอยู่กับแต่ละกิจการจะถืออย่างไรจึงสะดวก เช่น บางบริษัทเริ่มปีการเงินตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ถึง 30 มิถุนายนของทุกปี เป็นปีการเงินของบริษัทก็ได้ บางบริษัทถือเอาปีงบประมาณของทางราชการ โดยถือเอาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ถึง 30 กันยายนของทุกปี เป็นปีการเงินของบริษัทก็ได้ ซึ่งบริษัทใดจะถือปีการเงินอย่างไรต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท อย่างไรก็ตาม งบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนของบริษัทมหาชนจำกัด กฎหมายกำหนดให้จัดทำอย่างน้อย 1 ครั้งในรอบ 12 เดือน แต่ถ้าทำมากกว่า 1 ครั้ง กฎหมายไม่ห้าม เช่น ธนาคารหรือบริษัทประกันภัยเกือบทุกบริษัทจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน 6 เดือนครั้ง คือ ปีละ 2 ครั้ง บางบริษัทอาจทำงบดุลทุก 3 เดือน¹⁸ ซึ่งเรียกว่า “งบไตรมาส” (Quarterly Statements) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของการประกอบกิจการของบริษัทนั้นๆ ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะและต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัทด้วย

ในกรณีที่บริษัทยังไม่ได้รับชำระเงินค่าหุ้นเต็มจำนวนทุนที่จดทะเบียนไว้ กฎหมายบังคับไว้ใน มาตรา 111¹⁹ กำหนดให้บริษัทต้องแสดงให้เห็นจำนวนทุนและจำนวนหุ้นที่จดทะเบียนไว้ในงบดุลและเอกสารอื่นที่มีการแสดงฐานะการเงินของบริษัท เพื่อเป็นการเปิดเผยให้เห็นว่ามีหุ้นที่ออกจำหน่ายแล้วเท่าใดและได้รับชำระเงินค่าหุ้นแล้วคิดเป็นเท่าใด อีกทั้งเพื่อทราบฐานะการเงินของบริษัทว่ามีจำนวนเงินค่าหุ้นที่ยังคงค้างอยู่เป็นจำนวนเท่าใด

สำหรับหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทมหาชนจำกัดกฎหมายกำหนดไว้ใน มาตรา 112²⁰ คณะกรรมการต้องจัดให้มีการจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนเป็นภาษาไทย

¹⁷ มาตรา 110 บัญญัติว่า “นอกจากการจัดทำบัญชีตามมาตรา 109 บริษัทต้องจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนอย่างน้อยครั้งหนึ่งในรอบสิบสองเดือนอันเป็นรอบปีบัญชีของบริษัทนั้น

งบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนต้องมีรายการและความหมายของรายการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”.

¹⁸ สหส สิงหะวิริยะ. (2546). *คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ. หน้า 172.

¹⁹ มาตรา 111 บัญญัติว่า “ในกรณีที่บริษัทยังมีได้รับชำระเงินค่าหุ้นเต็มจำนวนทุนที่จดทะเบียนไว้ บริษัทต้องแสดงให้เห็นจำนวนหุ้นและจำนวนหุ้นจดทะเบียนเท่าใด หุ้นที่ออกจำหน่ายและได้รับชำระแล้วคิดเป็นเงินเท่าใดในเอกสารของบริษัทดังต่อไปนี้

(1) งบดุล

(2) เอกสารอื่นที่มีการแสดงฐานะการเงิน”.

²⁰ มาตรา 112 บัญญัติว่า “คณะกรรมการต้องจัดให้มีการทำงบดุล และบัญชีกำไรขาดทุน ณ วันสิ้นสุดของรอบปีบัญชีของบริษัทเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้น ในการประชุมสามัญประจำปี เพื่อพิจารณาอนุมัติ

โดยจัดพิมพ์ ให้เรียบร้อย ณ วันสิ้นสุดของรอบปีบัญชีของบริษัทและต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชี ตรวจสอบงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนให้แล้วเสร็จก่อนนำเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท ในการประชุมสามัญประจำปี เพื่อพิจารณาอนุมัติงบการเงินของบริษัทและนำเสนองบการเงินให้แก่หน่วยงานราชการที่กำกับดูแลตามกฎหมายเฉพาะ เช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมสรรพากร ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เป็นต้น

ในส่วนของเอกสารที่คณะกรรมการบริษัทมหาชนจำกัดต้องจัดส่งให้แก่ผู้ถือหุ้น พร้อมกับหนังสือนัดประชุมสามัญประจำปีตามที่กฎหมายบังคับไว้ใน มาตรา 113²¹ คือ สำเนางบดุล และบัญชีกำไรขาดทุนที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้วตามมาตรา 112 รายงานการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี เอกสารที่แสดงรายการตามมาตรา 114 (1) และ (2) ถ้ามีรายการดังกล่าวตามที่ระบุไว้ ก็ต้องจัดส่ง หากไม่มีก็ไม่ต้องจัดส่ง และรายงานประจำปีของคณะกรรมการ

2) การจัดทำรายงานประจำปี

การจัดทำรายงานประจำปีของคณะกรรมการนั้นต้องปฏิบัติตามมาตรา 114 ซึ่งอย่างน้อยต้องปรากฏรายละเอียดที่เป็นปัจจุบันของรายงานประจำปี ดังนี้

(1) ชื่อของบริษัท สถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของบริษัท ประเภทธุรกิจ จำนวนและชนิดหุ้นทั้งหมดที่ออกจำหน่ายแล้วของบริษัท จำนวนและชนิดหุ้นที่บริษัทถืออยู่ในบริษัทในเครือ โดยแบ่งเป็นหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ (ถ้ามี) ลักษณะของบริษัทที่เป็นบริษัทในเครือ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

(2) ชื่อ สถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ ประเภทธุรกิจ ของบริษัทอื่นหรือบริษัทเอกชนที่บริษัทมหาชนจำกัดถือหุ้นอยู่เป็นจำนวนตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป ของจำนวนหุ้นที่

งบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนที่จัดทำตามวรรคหนึ่ง หรือจัดทำขึ้นในระหว่างรอบปีบัญชีเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาอนุมัติ คณะกรรมการต้องจัดให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนนั้นให้เสร็จก่อนนำเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้น”.

²¹ มาตรา 113 บัญญัติว่า “คณะกรรมการต้องจัดส่งเอกสารดังต่อไปนี้ให้ผู้ถือหุ้นพร้อมกับหนังสือนัดประชุมสามัญประจำปี

(1) สำเนางบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้ว ตามมาตรา 112 พร้อมทั้งรายงานการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

(2) เอกสารแสดงรายการตามมาตรา 114 (1) และ (2) (ถ้ามี)

(3) รายงานประจำปีของคณะกรรมการ”.

บริษัทอื่นหรือบริษัทเอกชนแห่งนั้นออกจำหน่ายแล้ว โดยให้ระบุจำนวนและชนิดหุ้นของบริษัทเหล่านั้นด้วย

(3) รายละเอียดที่กรรมการแจ้งต่อบริษัทตามมาตรา 88 คือ กรณีที่กรรมการของบริษัทมีส่วนได้เสียในสัญญาใดๆ ที่บริษัททำระหว่างรอบปีบัญชีตามมาตรา 88 (1) โดยระบุข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะของสัญญา ชื่อของคู่สัญญา และส่วนได้เสียของกรรมการ หรือกรรมการของบริษัท ไปถือหุ้นหรือหุ้นกู้ในบริษัทมหาชนจำกัดอื่นหรือบริษัทในเครือตามมาตรา 88 (2) โดยระบุจำนวนทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในระหว่างรอบปีบัญชี

(4) ผลประโยชน์ตอบแทน หุ้น หุ้นกู้ หรือสิทธิประโยชน์อย่างอื่นที่กรรมการได้รับจากบริษัทพร้อมกับระบุชื่อกรรมการซึ่งเป็นผู้ได้รับนั้น

(5) รายการอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

โดยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำและการเก็บรักษาบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัดนั้น ก่อนที่พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 จะใช้บังคับ การจัดทำและเก็บรักษาบัญชีจะเป็นไปตามประกาศกรมทะเบียนการค้า ฉบับที่ 19 (พ.ศ. 2542) เรื่อง กำหนดชนิดของบัญชีรายวันและบัญชีแยกประเภทที่ต้องทำ ข้อความและรายการที่ต้องมีในบัญชี และการเก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่ประกอบธุรกิจของบริษัทมหาชนจำกัด ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 แต่ต่อมาได้ถูกยกเลิกโดยประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง ยกเลิกประกาศกรมทะเบียนการค้า ฉบับที่ 19 (พ.ศ. 2542) พ.ศ. 2547

เนื่องจากปัจจุบันได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจัดทำและการเก็บรักษาบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ไว้แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องนี้สำหรับบริษัทมหาชนจำกัดไว้ต่างหากเป็นการเฉพาะอีกต่อไป ดังนั้น หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจัดทำและการเก็บรักษาบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัดจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543-

3) การสอบบัญชี

นอกจากจัดทำและเก็บบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดแล้วยังต้องมีการตรวจสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีที่มีอำนาจให้ทำการตรวจสอบบัญชีของบริษัทได้ตามกฎหมาย ซึ่งจะทำให้เชื่อได้ว่าการบัญชีของบริษัทนั้นถูกต้องไม่เป็นเท็จ และมีความน่าเชื่อถือข้อมูลทางการเงินอันได้จากผู้สอบบัญชีซึ่งกฎหมายระบุไว้ใน มาตรา 120 กำหนดให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปีแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของบริษัทและกำหนดจำนวนเงินค่าตอบแทนการสอบบัญชีของบริษัททุกปี ในการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีจะแต่งตั้งผู้สอบบัญชีคนเดิมอีกก็ได้

ข้อห้ามผู้สอบบัญชีตามมาตรา 121 ผู้สอบบัญชีต้องไม่เป็นกรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ใดๆ ของบริษัทซึ่งแสดงให้เห็นว่ากฎหมายไม่ต้องการให้ผู้ใดที่มีส่วนได้เสียในบริษัทนั้นเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท

อำนาจของผู้สอบบัญชีตามมาตรา 122 ให้ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบบัญชี ตรวจสอบเอกสารและหลักฐานอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับรายได้รายจ่าย ตลอดจนทรัพย์สินและหนี้สินของบริษัทได้ ในระหว่างเวลาทำการของบริษัท ในการนี้ให้ผู้สอบบัญชีมีอำนาจสอบถามกรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง ผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ใดๆ ของบริษัท และตัวแทนของบริษัท รวมทั้งให้บุคคลเหล่านั้นชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทได้

หน้าที่ของผู้สอบบัญชีตามมาตรา 123 ผู้สอบบัญชีมีหน้าที่ต้องทำรายงานการสอบบัญชีเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปีตามกฎหมายว่าด้วยการสอบบัญชี ซึ่งก็คือพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

การจัดทำงบดุล บัญชีกำไรขาดทุน และรายงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทต้องทำเป็นภาษาไทยโดยจัดพิมพ์ให้เรียบร้อยตามมาตรา 124

สิทธิของผู้สอบบัญชีตามมาตรา 125 ผู้สอบบัญชีมีสิทธิทำคำชี้แจงเป็นหนังสือต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นและมีหน้าที่เข้าร่วมประชุมในการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัททุกครั้งที่มีการพิจารณางบดุล งบกำไรขาดทุน และปัญหาเกี่ยวกับบัญชีของบริษัทเพื่อชี้แจงการตรวจสอบบัญชีต่อผู้ถือหุ้นและให้บริษัทจัดส่งรายงานและเอกสารของบริษัทที่ผู้ถือหุ้นจะพึงได้รับในการประชุมผู้ถือหุ้นครั้งนั้นแก่ผู้สอบบัญชีด้วย

สิทธิของผู้ถือหุ้นในการขอตรวจงบดุล บัญชีกำไรขาดทุนและรายงานของผู้สอบบัญชีตามมาตรา 126 กำหนดให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นทุกคนที่ขอตรวจงบดุลของบริษัท บัญชีกำไรขาดทุนของบริษัท และรายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีในระหว่างเวลาทำการของบริษัทและผู้ถือหุ้นมีสิทธิขอให้บริษัทส่งสำเนาเอกสารดังกล่าว โดยมีคำรับรองว่าถูกต้องให้แก่ตนได้ ทั้งนี้การจัดทำสำเนาเอกสารดังกล่าวอาจมีเอกสารจำนวนมากและมีผู้ถือหุ้นจำนวนมากร้องขอให้จัดทำ กฎหมายจึงกำหนดให้บริษัทอาจเรียกค่าใช้จ่ายได้โดยกำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท

4) การจัดส่งรายงานประจำปี

การจัดส่งรายงานประจำปี งบการเงิน และสำเนารายงานการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท ต่อนายทะเบียน บริษัทต้องจัดส่งตามมาตรา 127²² โดยต้องจัดส่งรายงานประจำปีพร้อม

²² มาตรา 127 บัญญัติว่า “บริษัทต้องจัดส่งรายงานประจำปี พร้อมกับสำเนางบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนที่ผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบและที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้อนุมัติแล้ว และสำเนารายงานการประชุมผู้ถือหุ้นเฉพาะที่เกี่ยวกับการ

กับสำเนาบุคคลและบัญชีกำไรขาดทุนที่ผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบและที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้อนุมัติแล้ว และสำเนารายงานการประชุมผู้ถือหุ้นเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุมัติงบดุล การจัดสรรกำไร และการแบ่งเงินปันผล โดยมีผู้มีอำนาจลงนามแทนบริษัทลงลายมือชื่อรับรองว่าถูกต้องไปยัง นายทะเบียนภายใน 1 เดือนนับแต่วันที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติ สำหรับงบดุลนั้นบริษัทต้องลง โฆษณาทางหนังสือพิมพ์รายวันเพื่อให้ประชาชนทราบฐานะทางการเงินของบริษัทซึ่งมีกำหนดเวลา เผยแพร่อย่างน้อย 1 วัน

สำหรับรายงานประจำปีและสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัด สามารถนำส่งในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยให้บริษัทจัดทำหนังสือนำส่งลงนามโดยผู้มีอำนาจ ทำการแทนบริษัทและประทับตราสำคัญ (ถ้ามี) พร้อมทั้งให้ระบุข้อความรับรองความถูกต้องของ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดส่งมาพร้อมกันด้วย ทั้งนี้ให้กรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทอย่างน้อย หนึ่งคนลงลายมือชื่อกำกับไว้ที่แผ่นข้อมูล²³

3.1.6 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535²⁴

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เป็นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ออกโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เพื่อกำกับดูแลธุรกิจที่จดทะเบียนเพื่อนำหุ้นทุนไปจำหน่ายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยให้จัดทำและนำส่งงบการเงินและรายงานเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท จดทะเบียนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการบัญชีและตามประกาศที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและ หรือสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำหนด เพื่อให้มีการเปิดเผย ข้อมูลอย่างครบถ้วนและเพียงพอ

อนุมัติงบดุล การจัดสรรกำไร และการแบ่งเงินปันผล โดยมีผู้มีอำนาจลงนามแทนบริษัทลงลายมือชื่อ รับรองว่า ถูกต้องไปยังนายทะเบียน สำหรับงบดุลนั้นบริษัทต้องโฆษณาให้ประชาชนทราบทางหนังสือพิมพ์

มีกำหนดเวลาอย่างน้อยหนึ่งวันด้วย ทั้งนี้ ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติ”.

²³ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2556). *คู่มือการรับงบการเงินประจำปี 2556*. นนทบุรี: สำนักข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนา ธุรกิจการค้า. หน้า 6.

²⁴ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. (2535, 16 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 109 (ตอนที่ 22), หน้า 29-30.

3.1.6.1 การจัดทำบัญชีงบดุลและผู้สอบบัญชีของบริษัทหลักทรัพย์²⁵

บริษัทหลักทรัพย์ต้องจัดทำบัญชีเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง โดยถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยสถาบันวิชาชีพที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นชอบและข้อกำหนดเพิ่มเติมตามประกาศของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์²⁶

บริษัทหลักทรัพย์ต้องจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบระยะเวลาบัญชี 6 เดือนตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำหนด งบดุลต้องมีการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีในรอบปีบัญชีนั้น และผู้สอบบัญชีต้องมีใช้กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของบริษัทหลักทรัพย์นั้น²⁷

บริษัทหลักทรัพย์ต้องประกาศงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนที่จัดทำขึ้นตามมาตรา 106 วรรคหนึ่ง ทูกรอบระยะเวลาบัญชี 6 เดือน โดยปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของบริษัทหลักทรัพย์ รวมทั้งลงประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยหนึ่งฉบับ และเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์อีกหนึ่งฉบับ²⁸

การจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 6 เดือนแรกตามมาตรา 106 วรรคหนึ่ง และการประกาศงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนตามมาตรา 106 วรรคสอง ให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 3 เดือนนับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีประจำปีให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 21 วัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชีนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์จะได้อำนาจไว้เป็นอย่างอื่น²⁹

บริษัทหลักทรัพย์ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 105 มาตรา 106 ต้องระวางโทษปรับตามมาตรา 282 ไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ซึ่งคณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ตามมาตรา 317 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

²⁵ สหส สิงหะวิริยะ. (2549). *ความรู้เรื่องพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: นิติธรรม. หน้า 87.

²⁶ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 105.

²⁷ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 106 วรรคหนึ่ง.

²⁸ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 106 วรรคสอง.

²⁹ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 106 วรรคสาม.

ผู้สอบบัญชีตามมาตรา 106 ต้องรักษามารยาทและปฏิบัติงานสอบบัญชีเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินให้เป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 และข้อกำหนดเพิ่มเติมตามประกาศของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำหนด³⁰

ในกรณีที่บริษัทหลักทรัพย์ได้จัดทำเอกสารประกอบการลงบัญชีและหรือลงบัญชีไม่ตรงกับความเป็นจริง ให้ผู้สอบบัญชีเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญของบัญชีที่มีผลกระทบต่องบการเงินไว้ในรายงานการสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีต้องลงลายมือชื่อเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินนั้น³¹

ผู้สอบบัญชีใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 107 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีอำนาจเพิกถอนการให้ความเห็นชอบของผู้สอบบัญชีนั้นได้³²

3.1.6.2 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทหลักทรัพย์³³

บริษัทหลักทรัพย์ต้องประกาศรายการหรือเปิดเผยข้อมูลอื่นนอกเหนือจากข้อมูลงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนซึ่งเกี่ยวกับบริษัทหลักทรัพย์ตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ประกาศกำหนด รายการหรือข้อมูลดังกล่าวให้แสดงไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของบริษัทหลักทรัพย์นั้น และให้รายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ทราบ พร้อมทั้งสำเนาประกาศรายการหรือข้อมูลที่เปิดเผย³⁴

บริษัทหลักทรัพย์ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 108 ต้องระวางโทษปรับตามมาตรา 282 ไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ซึ่งคณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ตามมาตรา 317 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

3.1.6.3 การกำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์ยื่นรายงานหรือแสดงเอกสาร³⁵

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์จะกำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์ยื่นรายงานหรือแสดงเอกสารตามระยะเวลาหรือเป็นครั้งคราวก็ได้ และจะให้ทำคำชี้แจง

³⁰ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 107 วรรคหนึ่ง.

³¹ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 107 วรรคสอง.

³² พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 107 วรรคสาม.

³³ สหส สิงหะวิริยะ. (2549). อ้างแล้ว. หน้า 88.

³⁴ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 108

³⁵ สหส สิงหะวิริยะ. (2549). อ้างแล้ว. หน้า 88.

เพื่ออธิบายหรือขยายความของรายงานหรือเอกสารนั้นด้วยก็ได้³⁶ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และภายใน กำหนดเวลาที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด อีกทั้งรายงานหรือเอกสารที่ยื่นหรือ คำชี้แจงเพื่ออธิบายหรือขยายความต้องจัดทำให้ครบถ้วนและตรงต่อความเป็นจริง³⁷

บริษัทหลักทรัพย์ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 109 ต้องระวางโทษปรับตาม มาตรา 282 ไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมีได้ปฏิบัติ ให้ถูกต้อง ซึ่งคณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ตามมาตรา 317 แห่ง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

3.1.6.4 การเปิดเผยข้อมูลและผู้สอบบัญชีตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และ ตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535³⁸

ให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ตามมาตรา 32 มาตรา 33 หรือมาตรา 34 จัดทำและส่งงบ การเงินและรายงานเกี่ยวกับฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของบริษัทต่อสำนักงาน คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ดังต่อไปนี้³⁹

- 1) งบการเงินรายไตรมาสที่ผู้สอบบัญชีได้สอบทานแล้ว
- 2) งบการเงินประจำงวดการบัญชีที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและแสดงความเห็นแล้ว
- 3) รายงานประจำปี
- 4) รายงานการเปิดเผยข้อมูลอื่นใดเกี่ยวกับบริษัทตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุน

ประกาศกำหนด

งบการเงินและรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ ที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด การกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงมาตรฐานที่ คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชีได้ให้ ความเห็นชอบไว้แล้วด้วย⁴⁰

³⁶ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 109 วรรคหนึ่ง.

³⁷ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 109 วรรคสอง.

³⁸ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2556). *พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์และหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://app-thca.krisdika.go.th/Naturesig/CheckSig?whichLaw=law2 &folderName=%cb15%20&lawPath=%cb15-20-9999-update>. [2556, 26 เมษายน].

³⁹ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 56 วรรคหนึ่ง.

⁴⁰ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 56 วรรคสอง.

ให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ตามมาตรา 32 มาตรา 33 หรือมาตรา 34 รายงานพร้อมด้วย เหตุผลต่อสำนักงานโดยไม่ชักช้า เมื่อมีเหตุการณ์ดังต่อไปนี้เกิดขึ้น⁴¹

- 1) บริษัทประสบความเสียหายอย่างร้ายแรง
- 2) บริษัทหยุดประกอบกิจการทั้งหมดหรือบางส่วน
- 3) บริษัทเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ หรือลักษณะการประกอบธุรกิจ
- 4) บริษัททำสัญญาให้บุคคลอื่นมีอำนาจทั้งหมดหรือบางส่วนในการบริหารงาน ของบริษัท
- 5) บริษัทกระทำหรือถูกกระทำอันมีลักษณะเป็นการครอบงำหรือถูกครอบงำ กิจการตามมาตรา 247
- 6) กรณีใดๆ ที่มีหรือจะมีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหลักทรัพย์ หรือต่อ การตัดสินใจในการลงทุน หรือต่อการเปลี่ยนแปลงในราคาของหลักทรัพย์ของบริษัทตาม ที่สำนักงาน ประกาศกำหนด

ในกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เห็นว่า เอกสารหรือรายงานที่บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ตามมาตรา 32 มาตรา 33 หรือมาตรา 34 จัดส่งให้มี ข้อมูลไม่ครบถ้วน หรือมีข้อความคลุมเครือไม่ชัดเจน หรือในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน หรือมี กรณีอื่นใดที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหลักทรัพย์หรือต่อการตัดสินใจในการลงทุน หรือต่อการเปลี่ยนแปลงในราคาของหลักทรัพย์ของบริษัท ให้สำนักงานมีอำนาจที่จะดำเนินการ ประการใดประการหนึ่งหรือหลายประการ ดังนี้⁴²

- 1) ให้บริษัทรายงานหรือส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม
- 2) ให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัทชี้แจงเพิ่มเติม
- 3) ให้บริษัทจัดให้มีการสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชี และรายงานผลการสอบบัญชีนั้น ให้สำนักงานทราบ และเปิดเผยข้อมูลแก่ประชาชนทั่วไป

ให้กรรมการ ผู้จัดการ ผู้ดำรงตำแหน่งบริหารตามที่สำนักงานประกาศกำหนดและ ผู้สอบบัญชีของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ตามมาตรา 32 มาตรา 33 หรือมาตรา 34 จัดทำและเปิดเผย รายงานการถือหลักทรัพย์ของตนและของ คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งถือหลักทรัพย์ ในบริษัทนั้น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงการถือหลักทรัพย์ดังกล่าวต่อสำนักงานตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่สำนักงานประกาศกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำกับตลาดทุน⁴³

⁴¹ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 57.

⁴² พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 58.

⁴³ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 59.

เพื่อประโยชน์ในการเปิดเผยข้อมูลต่อประชาชนเกี่ยวกับฐานะและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์รวมทั้งการถือหลักทรัพย์ในบริษัทดังกล่าว ให้สำนักงานมีอำนาจเปิดเผยรายงานหรือข้อมูลที่ได้รับตามมาตรา 56 มาตรา 57 มาตรา 58 และมาตรา 59 ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด⁴⁴

ผู้สอบบัญชีตามมาตรา 56 ต้องเป็นผู้สอบบัญชีที่สำนักงานให้ความเห็นชอบแล้ว ผู้สอบบัญชีนั้นมีสิทธิสอบบัญชีบริษัทหลักทรัพย์ตามมาตรา 106 บริษัทที่ออกหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ตามที่กำหนดใน มาตรา 199 และบริษัทที่มีหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ตามที่กำหนดในมาตรา 217 ได้ด้วย⁴⁵

ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีสอบทานหรือสอบบัญชีพบว่าบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ตามมาตรา 32 มาตรา 33 หรือมาตรา 34 จัดทำงบการเงินรายไตรมาสหรืองบการเงินประจำงวดการบัญชีไม่ตรงตามความเป็นจริง ให้ผู้สอบบัญชีรายงานข้อสังเกตหรือเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญของงบการเงิน และแจ้งพฤติกรรมไว้ในรายงานการสอบทานหรือรายงานการสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีต้องลงลายมือชื่อเพื่อแสดงความเห็น พร้อมทั้งแจ้งให้สำนักงานทราบ หากผู้สอบบัญชีใดพบข้อเท็จจริงที่เป็นเท็จของการสอบทานหรือสอบบัญชีและไม่รายงานข้อสังเกตหรือเปิดเผยข้อเท็จจริงของงบการเงิน และไม่แจ้งพฤติกรรมไว้ในรายงานการสอบบัญชี ให้สำนักงานมีอำนาจเพิกถอนการให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชีนั้นได้⁴⁶

3.1.7 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543⁴⁷

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีของธุรกิจ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2543 และมีผลทำให้กฎหมายการบัญชีฉบับเดิม คือ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 285 ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการบัญชีที่ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน มีหลักการเกี่ยวกับการทำบัญชีหลายประการที่ยังไม่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางการบัญชีและการจัดทำบัญชี และไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543⁴⁸

⁴⁴ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 60.

⁴⁵ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 61.

⁴⁶ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. มาตรา 62.

⁴⁷ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. (2543, 12 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 117 (ตอนที่ 41 ก), หน้า 1.

⁴⁸ สรุปความจากหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ลงวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2543.

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 คือ มีการกำหนดคุณสมบัติและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ทำบัญชีไว้อย่างชัดเจน โดยผู้ทำบัญชีทุกคนจะต้องมีคุณสมบัติ โดยเฉพาะในด้านคุณวุฒิการศึกษาจึงจะจัดทำบัญชีให้ธุรกิจได้

ผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 คือ สारวตริใหญ่บัญชี⁴⁹ หรือสารวตริบัญชี⁵⁰ ซึ่งก็คือ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และกฎหมายได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีของธุรกิจไว้ 2 ฝ่าย คือ ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี และผู้ทำบัญชี โดยในส่วนของนิยามความหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี มีสาระสำคัญ ดังนี้

งบการเงิน หมายความว่า รายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ไม่ว่าจะรายงานโดยบุคคล งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบประกอบ หรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน หรือคำอธิบายอื่นซึ่งระบุไว้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน⁵¹

มาตรฐานการบัญชี หมายความว่า หลักการบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น⁵²

ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หมายความว่า ผู้มีหน้าที่ให้มีการทำบัญชีตามพระราชบัญญัตินี้⁵³ ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ นิติบุคคล และบุคคลธรรมดาและห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียน โดยกฎหมายจะเน้นให้เฉพาะนิติบุคคล 5 ประเภทเท่านั้นที่ต้องมีหน้าที่จัดทำบัญชีและนำส่งงบการเงิน คือ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด นิติบุคคลที่ตั้งขึ้น ตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย และกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร ส่วนบุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนจะมีหน้าที่จัดทำบัญชีต่อเมื่อมีประกาศของรัฐมนตรีที่รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้⁵⁴ ซึ่งก็คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้⁵⁵ ซึ่งขณะนี้มีข้อกำหนดให้เฉพาะบุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจเป็นผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้มีไว้เพื่อจำหน่าย ผู้นำมาในราชอาณาจักร หรือผู้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งสินค้าประเภทแถบเสียงเพลง แถบวีดิทัศน์

⁴⁹ สารวตริใหญ่บัญชี หมายความว่า อธิบดี และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายด้วย.

⁵⁰ สารวตริบัญชี หมายความว่า ผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้เป็นสารวตริบัญชีประจำสำนักงานบัญชีประจำท้องที่.

⁵¹ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 4 วรรคหนึ่ง.

⁵² พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 4 วรรคสอง.

⁵³ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 4 วรรคสาม.

⁵⁴ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 4 วรรคแปด.

⁵⁵ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 5.

และแผ่นซีดี ที่ต้องจัดทำบัญชีสินค้าเท่านั้น ส่วนบุคคลธรรมดาอื่น ขณะนี้ยังไม่มีหน้าที่ต้องจัดทำบัญชี⁶⁶

ผู้ทำบัญชี หมายความว่า ผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไม่ว่าจะได้กระทำในฐานะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือไม่ก็ตาม⁶⁷ กล่าวคือ ผู้ทำบัญชี คือ ผู้ที่ธุรกิจมอบหมายให้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของธุรกิจ ซึ่งอาจเป็นลูกจ้างหรือเจ้าของกิจการ หรืออาจจ้างสำนักงานบัญชีจัดทำบัญชีให้ก็ได้ โดยผู้ทำบัญชีต้องมีคุณสมบัติและดำเนินการตามหน้าที่ความรับผิดชอบหรือกฎหมายกำหนด ซึ่งจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

3.1.7.1 ส่วนของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

ตามที่ได้เกริ่นมาแล้วข้างต้น มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดให้ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคล ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากรเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี และต้องจัดให้มีการทำบัญชีสำหรับการประกอบธุรกิจของตนโดยมีรายละเอียด หลักเกณฑ์ และวิธีการตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

3.1.7.2 หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี มีดังนี้⁶⁸

1) จัดให้มีผู้ทำบัญชี ซึ่งมีคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด

2) จัดให้มีการจัดทำบัญชีนับแต่วันเริ่มทำบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้⁶⁹

(1) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ให้เริ่มทำบัญชีนับแต่วันที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

(2) นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียน และสถานที่ประกอบธุรกิจเป็นประจำ ให้เริ่มทำบัญชีนับแต่วันเริ่มต้นประกอบธุรกิจหรือกิจการ ซึ่งหมายถึงวันที่เริ่มมีรายการค้าเกิดขึ้น

⁶⁶ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี พ.ศ. 2544. (2544, 16 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 118 (ตอนพิเศษ 14 ง), หน้า 8.

⁶⁷ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 4 วรรคสี่.

⁶⁸ อรรถ โภธิสุข, นาวาตรีหญิง และผ่องพรรณ เจียรวิริยะพันธ์. (2552). *การบัญชีขั้นต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 1-28.

⁶⁹ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 9.

3) จัดทำบัญชีให้ครบถ้วนและถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเกี่ยวกับ ชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำ ข้อความและรายการที่ต้องมีในบัญชี ระยะเวลาที่ต้องลงรายการ ในบัญชี และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี

4) ควบคุมดูแลผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีให้ถูกต้องและตรงตามความเป็นจริง

5) ส่งมอบเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้แก่ผู้ทำบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วน⁶⁰

6) นิติบุคคล 5 ประเภทต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายใน 12 เดือน นับแต่วันเริ่มบัญชี และปิดบัญชีครั้งต่อไปทุกกรอบ 12 เดือนนับแต่วันปิดบัญชีครั้งก่อน ดังนั้น รอบปีบัญชีปกติมี 12 เดือน จะปิดบัญชีโดยมีรอบน้อยกว่า 12 เดือนได้เฉพาะกรณี รอบปีบัญชีแรกและกรณีที่มีการเปลี่ยนรอบปีบัญชี โดยต้องได้รับอนุญาตจากสรรพากรใหญ่บัญชีหรือสรรพากรบัญชีก่อน⁶¹

7) จัดทำงบการเงินโดยมีรายการย่อตามที่อธิบดีประกาศกำหนด⁶² ซึ่งแบ่งเป็น 5 แบบ⁶³ ตามประเภทของนิติบุคคล คือ

(1) แบบที่ 1 ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

(2) แบบที่ 2 บริษัทจำกัด

(3) แบบที่ 3 บริษัทมหาชนจำกัด

(4) แบบที่ 4 นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจใน

ประเทศไทย

(5) แบบที่ 5 กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร

8) จัดทำงบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ยกเว้นงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีการ

⁶⁰ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 .ศ.มาตรา 12.

⁶¹ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 10.

⁶² พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 11 วรรคสาม.

⁶³ ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ. 2552. (2552, 13 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 126 (ตอนพิเศษ 39 ง), หน้า 39.

ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีได้⁶⁴ แต่อย่างไรก็ตาม ต้องมีการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรด้วย⁶⁵

9) จัดเก็บบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีนับแต่วันปิดบัญชี⁶⁶ โดยจัดเก็บไว้ ณ สถานที่ทำการ หรือสถานที่ที่ใช้เป็นที่ทำการผลิตหรือเก็บสินค้าเป็นประจำหรือสถานที่ใช้เป็นทำงานประจำ⁶⁷ หากสูญหายหรือเสียหายต้องแจ้งสารวัตรใหญ่หรือสารวัตรบัญชีภายใน 15 วันนับแต่วันทราบหรือควรทราบถึงการสูญหายหรือเสียหายนั้น⁶⁸ และกรณีเลิกกิจการโดยไม่ได้ชำระบัญชีให้ส่งมอบบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชี ให้สารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชีภายใน 90 วันนับแต่วันเลิกประกอบธุรกิจ⁶⁹

3.1.7.3 ส่วนของผู้ทำบัญชี

ผู้ทำบัญชีตามต้องมีคุณสมบัติและดำเนินการตามกฎหมายกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ดังนี้⁷⁰

- 1) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร
- 2) มีความรู้ภาษาไทยเพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ทำบัญชีได้
- 3) ไม่เคยต้องโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เนื่องจากได้กระทำความผิดตามกฎหมายบัญชี กฎหมายสอบบัญชี หรือกฎหมายวิชาชีพบัญชี เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี
- 4) เป็นสมาชิกหรือขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชี
- 5) มีคุณวุฒิการศึกษาตามขนาดธุรกิจที่กฎหมายกำหนด ดังนี้⁷¹

กลุ่ม 1 ผู้ทำบัญชีของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่ง ณ วันปิดบัญชีในรอบปีที่ผ่านมา มีทุนจดทะเบียนไม่เกินกว่า 5 ล้านบาท สินทรัพย์

⁶⁴ กฎกระทรวงว่าด้วยการยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2544. (2544, 4 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 118 (ตอนที่ 39 ก), หน้า 1.

⁶⁵ คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป. 122/2545 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน และการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร. (2546, 14 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 120 (ตอนพิเศษ 5 ง), หน้า 46.

⁶⁶ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 14 วรรคหนึ่ง.

⁶⁷ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 13 วรรคหนึ่ง.

⁶⁸ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 15.

⁶⁹ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 17.

⁷⁰ ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2543. (2543, 10 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 117 (ตอนพิเศษ 79 ง), หน้า 14.

⁷¹ อรรถร โพธิสุข, นาวาตรีหญิง และผ่องพรรณ เจียรวิริยะพันธ์. อ้างแล้ว. หน้า 1-30.

รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชีหรือเทียบเท่า จากสถาบันการศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยหรือสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือกระทรวงศึกษาธิการเทียบว่า ไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ทางการบัญชี

กลุ่ม 2 ผู้ทำบัญชีของธุรกิจดังต่อไปนี้ ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัย หรือสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือกระทรวงศึกษาธิการเทียบว่า ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี ได้แก่

1) ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทที่มีทุนจดทะเบียนหรือสินทรัพย์รวมหรือรายได้รวมรายการใดรายการหนึ่งเกินกว่าที่กำหนดไว้ในกลุ่ม 1

2) บริษัทมหาชนจำกัด

3) นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย

4) ผู้ประกอบธุรกิจธนาคาร เงินทุน หลักทรัพย์ เครดิทฟองดิเออร์ ประกันชีวิต ประกันวินาศภัย

5) ผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

กลุ่ม 3 ผู้ทำบัญชีของบุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียน ซึ่งรัฐมนตรีประกาศให้เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี เจ้าของธุรกิจจะเป็นผู้ทำบัญชีของตนเองก็ได้⁷² โดยไม่ต้องมีคุณวุฒิ แต่หากไม่มอบให้ผู้อื่นจัดทำบัญชี คุณวุฒิของผู้ทำบัญชีให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้กลุ่ม 1 หรือกลุ่ม 2 โดยอนุโลม

ผู้ทำบัญชีของธุรกิจที่มีทุนจดทะเบียน ไม่เกินกว่า 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาทนั้น หากทุนจดทะเบียนสินทรัพย์รวม หรือรายได้รวมเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้ผู้ทำบัญชีเดิมไม่มีคุณสมบัติของการเป็นผู้ทำบัญชีของธุรกิจนั้นอีกต่อไป ผู้ทำบัญชีเดิมนั้นสามารถเป็นผู้ทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีดังกล่าวต่อไปได้อีกเป็นเวลา 2 ปี นับแต่วันสิ้นรอบปีบัญชีที่มีการเปลี่ยนแปลง⁷³

3.1.7.4 หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ทำบัญชี

1) ต้องแจ้งการเป็นผู้ทำบัญชีพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานประกอบต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ภายใน 60 วันนับแต่วันเริ่มทำบัญชี โดยผู้ทำบัญชีแต่ละคนจะทำบัญชีได้ปีละไม่เกิน

⁷² พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 19 วรรคสอง.

⁷³ ประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2543. (2543, 10 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 117 (ตอนพิเศษ 79 ง), หน้า 14.

100 ราย เศษของหนึ่งร้อยรายถ้าไม่เกินกว่าห้าสิบให้นับเป็นหนึ่งร้อยราย รวมทั้งต้องแจ้งรายชื่อธุรกิจที่รับทำบัญชีที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าด้วย⁷⁴

2) ต้องเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชี (Continuing Professional Development: CPD) ทุกๆ รอบ 3 ปี ไม่น้อยกว่า 27 ชั่วโมง ซึ่งต้องเป็นวิชาด้านการบัญชีไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง โดยในแต่ละปีต้องมีชั่วโมง CPD ไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง⁷⁵

3) ต้องจัดทำบัญชีเพื่อให้มีการแสดงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีตามความเป็นจริงและตามมาตรฐานการบัญชี โดยมีเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วน⁷⁶

4) ในการลงรายการในบัญชี ผู้ทำบัญชีต้องปฏิบัติ ดังนี้⁷⁷

(1) ลงรายการเป็นภาษาไทย หากลงเป็นภาษาต่างประเทศให้มีภาษาไทยกำกับหรือลงรายการเป็นรหัสบัญชีให้มีคู่มือคำแปลรหัสที่เป็นภาษาไทยไว้

(2) เขียนด้วยหมึก ดิจิพิมพ์ ดีพิมพ์ หรือทำด้วยวิธีอื่นใดที่ได้ผลในการทำงานเดียวกัน

3.1.7.5 ส่วนเรื่องของการมีอำนาจตรวจสอบ

สำหรับอำนาจการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ได้ให้อำนาจแก่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งมีหน้าที่เป็นสารวัตรใหญ่บัญชีหรือผู้ที่อธิบดีได้มอบหมาย คือ สารวัตรใหญ่บัญชีและสารวัตรบัญชีมีอำนาจตรวจสอบบัญชีและเอกสารที่ใช้ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และให้มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ประกอบกิจการหรือสถานที่จัดเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ใช้ในการลงบัญชีในระหว่างเวลาทำการของกิจการนั้น⁷⁸ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชีมีอำนาจเข้าไปสถานที่ทำการ เพื่อยึด หรืออายัดบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีได้ระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของกิจการนั้น อีกทั้งหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าปล่อยเวลาให้เนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้อาจทำให้

⁷⁴ ประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2543. (2543, 10 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 117 (ตอนพิเศษ 79 ง), หน้า 18.

⁷⁵ ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2547. (2547, 9 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 121 (ตอนพิเศษ 89 ง), หน้า 29-30.

⁷⁶ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 20.

⁷⁷ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 21 (1) และ (2).

⁷⁸ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 22 วรรคหนึ่ง.

บัญชีเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี หรือเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับความผิดดังกล่าวนี้จะถูกยกย้าย ชุ่ยซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม⁷⁹

ในกรณีจำเป็นต้องเรียกเอกสารมาตรวจพิจารณาให้สารวัตรใหญ่บัญชีและสารวัตรบัญชีมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือ โดยให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ผู้ทำบัญชี หรือนุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีหรือการเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีและให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือผู้ทำบัญชีส่งบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีหรือรหัสบัญชีเพื่อตรวจสอบ⁸⁰

3.1.8 พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505⁸¹

เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการสอบบัญชี มีหลักการที่สำคัญ คือ กำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) เป็นองค์กรกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีและกฎหมายอื่นที่กำหนด และตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีอำนาจหน้าที่ในการรับขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต รวมทั้งออกข้อบังคับกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ควบคุมมรรยาทของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และให้คำปรึกษาแนะนำแก่สถาบันการศึกษาในการศึกษาวิชาชีพสอบบัญชีด้วย

สำหรับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัทประกันวินาศภัยนั้น ได้มีประกาศนายทะเบียนอาศัยอำนาจตามความในข้อ 10 วรรคท้าย แห่งประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การลงทุนประกอบธุรกิจอื่นของบริษัทประกันวินาศภัย ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การลงทุนประกอบธุรกิจอื่นของบริษัทประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2549 นายทะเบียนจึงได้ออกประกาศไว้ ดังนี้⁸²

⁷⁹ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 22 วรรคสอง.

⁸⁰ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. มาตรา 24 (1) และ (2).

⁸¹ พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505. (2505, 1 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 79 (ตอนที่ 98) ฉบับพิเศษ, หน้า 1.

⁸² สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2553). *ประกาศนายทะเบียนเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัทประกันวินาศภัยพ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย.

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัทประกันวินาศภัย หมายความว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ทำหน้าที่ประเมินระบบควบคุมภายใน ระเบียบวิธีปฏิบัติในด้านลงทุนและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันของบริษัทประกันวินาศภัย และผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ให้ทำหน้าที่ลงลายมือชื่อในรายงานการตรวจสอบงบการเงินของนิติบุคคลประเภทที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ให้ถือว่าเป็นผู้ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) Office of Insurance Commission (OIC) ให้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัทประกันวินาศภัย⁸³

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่ตรวจสอบบริษัทประกันวินาศภัยที่เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542 เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน จนกว่านายทะเบียนจะกำหนดเปลี่ยนแปลงเป็นประการอื่น⁸⁴

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้รับความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัทประกันภัยตามประกาศนายทะเบียนตามข้อ 1 ที่ยังไม่สิ้นระยะเวลาการให้ความเห็นชอบสามารถทำหน้าที่ประเมินระบบควบคุมภายใน ระเบียบวิธีปฏิบัติในด้านลงทุนและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันของบริษัทประกันวินาศภัยได้ จนกว่าสิ้นระยะเวลาการให้ความเห็นชอบ⁸⁵

3.1.9 พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551⁸⁶

เนื่องจากในปัจจุบันการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ แล้วแต่กรณี จึงทำให้การกำกับดูแลแตกต่างกัน แต่โดยที่การดำเนินงานของสถาบันการเงินควรมีรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอันมีผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันการเงิน และกระทบกระเทือนความเชื่อมั่นของประชาชนและผู้ฝากเงินที่มีต่อระบบสถาบันการเงิน โดยรวม

⁸³ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 3 แห่งประกาศนายทะเบียน.

⁸⁴ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย .อ้างแล้ว. ข้อ 4 แห่งประกาศนายทะเบียน.

⁸⁵ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย .อ้างแล้ว. ข้อ 5 แห่งประกาศนายทะเบียน.

⁸⁶ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. (2551, 5 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125 (ตอนที่ 27 ก), หน้า 29.

ดังนั้น สมควรปรับปรุงมาตรการในการกำกับดูแลสถาบันการเงินดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ และรวมเป็นฉบับเดียวกัน เพื่อให้การควบคุมดูแลเป็นมาตรฐานเดียวกัน ตลอดจนแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษสำหรับความผิดที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมยิ่งขึ้นจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ขึ้น

กฎหมายจึงกำหนดให้สถาบันการเงินจัดทำบัญชีเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินที่เป็นอยู่ ตามความเป็นจริง โดยถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยสถาบันวิชาชีพที่หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นชอบและตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด⁸⁷

ให้สถาบันการเงินจัดทำงบการเงินทุกรอบระยะเวลาหกเดือนและรอบระยะเวลา 12 เดือน ซึ่งเป็นรอบปีบัญชีตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด และต้องมีการตรวจสอบและแสดงความเห็น โดยผู้สอบบัญชีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีในรอบปีบัญชีนั้นด้วย⁸⁸

ให้สถาบันการเงินประกาศงบการเงินที่จัดทำขึ้นซึ่งผ่านการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี และรับรองความถูกต้องโดยกรรมการของสถาบันการเงินไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาของสถาบันการเงินนั้น รวมทั้งในสื่อใดๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด และให้เสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย⁸⁹

การจัดทำงบการเงินสำหรับงวดบัญชีแรกในรอบระยะเวลา 6 เดือน ของปีบัญชีดังกล่าวข้างต้นให้ดำเนินการตรวจสอบ การแสดงความเห็น การเปิดเผย และเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือนนับแต่วันสิ้นงวดบัญชีแรก⁹⁰

การจัดทำงบการเงินสำหรับรอบปีบัญชี 12 เดือน ให้ทำการตรวจสอบและการแสดงความเห็นให้แล้วเสร็จก่อนนำเสนอที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น และการประกาศและการเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 21 วันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นอนุมัติงบการเงินแล้ว ทั้งนี้ ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทั้งหมดต้องไม่เกิน 4 เดือนนับแต่วันสิ้นปีบัญชีนั้น⁹¹

⁸⁷ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 66.

⁸⁸ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 67 วรรคหนึ่ง.

⁸⁹ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 67 วรรคสอง.

⁹⁰ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 67 วรรคสาม.

⁹¹ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 67 วรรคสี่.

สำหรับบทบัญญัติที่กล่าวมาข้างต้นนี้มีให้ใช้บังคับกับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ⁹² แต่ให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศประกาศงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศภายใน 1 เดือนนับแต่วันที่ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศประกาศงบการเงินไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้นด้วย⁹³ โดยให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศจัดทำงบการเงินทุกรอบระยะเวลา 12 เดือนซึ่งเป็นรอบปีบัญชีของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด⁹⁴

สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศประกาศงบการเงินที่จัดทำขึ้น โดยผ่านการตรวจสอบและแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้น รวมทั้งในสื่อใดๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด และให้เสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย⁹⁵

ผู้สอบบัญชีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบตามมาตรา 67 ต้องรักษามารยาทและปฏิบัติงานสอบบัญชีเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี รวมทั้งข้อกำหนดเพิ่มเติมตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด และให้แสดงความเห็นในงบการเงินให้แล้วเสร็จในระยะเวลาที่สถาบันการเงินนั้นสามารถที่จะปฏิบัติตามกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 67 ได้⁹⁶

ในกรณีที่สถาบันการเงินได้ทำเอกสารประกอบการลงบัญชีหรือลงบัญชีไม่ตรงกับความเป็นจริงให้ผู้สอบบัญชีเปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของบัญชีที่มีผลกระทบต่องบการเงินไว้ในรายงานการสอบบัญชีที่ตนจะต้องลงลายมือชื่อเพื่อแสดงความเห็น รวมทั้งรายงานพฤติกรรมนั้นให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ⁹⁷

ผู้สอบบัญชีผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 69 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจเพิกถอนการให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีตามมาตรา 67 ได้⁹⁸

⁹² พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 67 วรรคห้า.

⁹³ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 68 วรรคหนึ่ง.

⁹⁴ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 68 วรรคสอง.

⁹⁵ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 68 วรรคสาม.

⁹⁶ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 69 วรรคหนึ่ง.

⁹⁷ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 69 วรรคสอง.

⁹⁸ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 69 วรรคสาม.

ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการทุจริตเกิดขึ้นในสถาบันการเงินใด ให้ผู้สอบบัญชีแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ พร้อมทั้งส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในทันที⁹⁹

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจกำหนดให้สถาบันการเงิน บริษัทแม่ บริษัทลูก บริษัทร่วม หรือบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของสถาบันการเงินนั้น ส่งรายงานหรือข้อมูลไม่ว่าในรูปสื่อใดๆ หรือแสดงเอกสารใดตามระยะเวลาหรือเป็นครั้งคราวตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด รวมทั้งให้ชี้แจงเพื่ออธิบายหรือขยายความรายงานหรือข้อมูล หรือเอกสารนั้นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด¹⁰⁰

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจมีคำสั่งให้สถาบันการเงินต้องจัดให้กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้าง ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือผู้สอบบัญชีของสถาบันการเงินมา ให้ถ้อยคำ แสดงข้อมูล บัญชี เอกสารและหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการของสถาบันการเงินภายใน ระยะเวลาที่กำหนดได้¹⁰¹

งบการเงิน รายงาน ข้อมูล เอกสาร หรือคำชี้แจงที่ส่งหรือแสดง สถาบันการเงินต้องทำให้ ครบถ้วนและตรงต่อความเป็นจริง ในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่างบการเงิน รายงาน ข้อมูล เอกสารหรือคำชี้แจงที่สถาบันการเงินส่งหรือแสดงตามวรรคหนึ่ง มีข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือ มีข้อความคลุมเครือไม่ชัดเจน หรือในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าจำเป็นหรือสมควร ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งผู้สอบบัญชีหรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้านเพื่อดำเนินการ ตรวจสอบและรายงานผลให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ โดยให้สถาบันการเงินนั้นเป็นผู้รับภาระ ค่าใช้จ่าย¹⁰²

3.1.10 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544¹⁰³

เนื่องจากปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ยังไม่มีบทบัญญัติรองรับ ในเรื่องตราประทับอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถระบุถึงตัวผู้ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่นเดียวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ต้อง มีการประทับตราในหนังสือเป็นสำคัญ รวมทั้งยังไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้สามารถนำเอกสาร

⁹⁹ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 70.

¹⁰⁰ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 71 วรรคหนึ่ง.

¹⁰¹ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 71 วรรคสอง.

¹⁰² พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551. มาตรา 71 วรรคสาม.

¹⁰³ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. (2544, 4 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 118 (ตอนที่ 112 ก), หน้า 26.

ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนต้นฉบับหรือให้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้ และโดยที่ได้มีการปรับปรุง โครงสร้างระบบราชการตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 และกำหนดให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน ส่งเสริม พัฒนา และดำเนินกิจการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประกอบกับปัจจุบันธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้มีการใช้อย่างแพร่หลาย จำเป็นที่จะต้องมีหน่วยงานธุรการเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแล เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยสมควรจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ สังกัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารขึ้นทำหน้าที่แทนศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันในเวทีการค้าระหว่างประเทศ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ขึ้น

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 เป็นกฎหมายเฉพาะที่ใช้กับการประทับตราอิเล็กทรอนิกส์ การระบุตัวตนของผู้ทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ การนำเอกสารซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนต้นฉบับหรือใช้เป็นพยานหลักฐานในศาล ซึ่งรวมไปถึงการนำส่งงบการเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์และการจัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับการลงบัญชีหรือประกอบการลงบัญชี จึงมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายรับรองการทำธุรกรรมดังกล่าวให้แก่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนด้วยกัน ดังนั้นจึงขอศึกษาถึงนิยามความหมายของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการศึกษารั้งนี้

ธุรกรรม หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ หรือในการดำเนินงานของรัฐตามที่กำหนดในหมวด 4¹⁰⁴

อิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่า การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อน ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่างๆ เช่นว่านั้น¹⁰⁵

ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่า ธุรกรรมที่กระทำขึ้น โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน¹⁰⁶

¹⁰⁴ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 4 วรรคหนึ่ง.

¹⁰⁵ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 4 วรรคสอง.

¹⁰⁶ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 4 วรรคสาม.

ข้อความ หมายความว่า เรื่องราว หรือข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะปรากฏในรูปแบบของตัวอักษร ตัวเลข เสียง ภาพ หรือรูปแบบอื่นใดที่สื่อความหมายได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใดๆ¹⁰⁷

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่า ข้อความที่ได้สร้าง ส่ง รับ เก็บรักษา หรือประมวลผล ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โทรเลข โทรพิมพ์ หรือโทรสาร¹⁰⁸

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่า อักษร อักขระ ตัวเลข เสียงหรือสัญลักษณ์อื่นใด ที่สร้างขึ้นให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งนำมาใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น และเพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าวยอมรับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น¹⁰⁹

ระบบข้อมูล หมายความว่า กระบวนการประมวลผลด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับ สร้าง ส่ง เก็บรักษา หรือประมวลผลข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์¹¹⁰

การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่า การส่งหรือรับข้อความด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้มาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า¹¹¹

ผู้ส่งข้อมูล หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นผู้ส่งหรือสร้างข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก่อนจะมีการ เก็บรักษาข้อมูลเพื่อส่งไปตามวิธีการที่ผู้นั้นกำหนด โดยบุคคลนั้นอาจจะส่งหรือสร้างข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง หรือมีการส่งหรือสร้างข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในนามหรือแทนบุคคลนั้นก็ ได้ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงบุคคลที่เป็นสื่อกลางสำหรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น¹¹²

ผู้รับข้อมูล หมายความว่า บุคคลซึ่งผู้ส่งข้อมูลประสงค์จะส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และ ได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงบุคคลที่เป็นสื่อกลางสำหรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น¹¹³

¹⁰⁷ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 4 วรรคสี่.

¹⁰⁸ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 4 วรรคห้า.

¹⁰⁹ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 4 วรรคหก.

¹¹⁰ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 4 วรรคเจ็ด.

¹¹¹ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 4 วรรคแปด.

¹¹² พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 4 วรรคเก้า.

¹¹³ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 4 วรรคสิบ.

กรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดให้นำเสนอหรือเก็บรักษาข้อความใดในสภาพที่เป็นมาแต่เดิมอย่างเอกสารต้นฉบับ ถ้าได้นำเสนอหรือเก็บรักษาในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าได้มีการนำเสนอหรือเก็บรักษาเป็นเอกสารต้นฉบับตามกฎหมายแล้ว

1) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อความตั้งแต่การสร้างข้อความเสร็จสมบูรณ์ และ

2) สามารถแสดงข้อความนั้นในภายหลังได้¹¹⁴

ดังนั้น ความถูกต้องของข้อความตาม (1) ให้พิจารณาถึงความครบถ้วนและไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดของข้อความ เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการแสดงข้อความซึ่งไม่มีผลต่อความถูกต้องของข้อความนั้น¹¹⁵

การวินิจฉัยความน่าเชื่อถือของวิธีการรักษาความถูกต้องของข้อความตาม (1) ให้พิจารณาถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการสร้างข้อความนั้นด้วย¹¹⁶

กรณีที่มีการทำสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งสำหรับใช้อ้างอิงข้อความของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หากสิ่งพิมพ์ออกนั้นมีข้อความถูกต้องครบถ้วนตรงกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และมีการรับรองสิ่งพิมพ์ออกโดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดแล้ว ให้ถือว่าสิ่งพิมพ์ออกดังกล่าวใช้แทนต้นฉบับได้¹¹⁷

ห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จะเชื่อถือได้หรือไม่เพียงใดนั้น ให้พิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของลักษณะหรือวิธีการที่ใช้สร้าง เก็บรักษา หรือสื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะหรือวิธีการเก็บรักษา ความครบถ้วน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลลักษณะ หรือวิธีการที่ใช้ในการระบุหรือแสดงตัวผู้ส่งข้อมูล รวมทั้งพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วย¹¹⁸

¹¹⁴ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 10 วรรคหนึ่ง.

¹¹⁵ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 10 วรรคสอง.

¹¹⁶ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 10 วรรคสาม.

¹¹⁷ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 10 วรรคสี่.

¹¹⁸ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 11.

ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา 10 ในกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดให้เก็บรักษาเอกสารหรือข้อความใด ถ้าได้เก็บรักษาในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าได้มีการเก็บรักษาเอกสารหรือข้อความตามที่กฎหมายต้องการแล้ว

(1) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง

(2) ได้เก็บรักษาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นอยู่ในขณะที่สร้าง ส่ง หรือได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น หรืออยู่ในรูปแบบที่สามารถแสดงข้อความที่สร้าง ส่ง หรือได้รับให้ปรากฏอย่างถูกต้องได้ และ

(3) ได้เก็บรักษาข้อความส่วนที่ระบุถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง และปลายทางของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนวันและเวลาที่ส่งหรือได้รับข้อความดังกล่าว ถ้ามี

ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับข้อความที่ใช้เพียงเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งหรือรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการเก็บรักษาเอกสารหรือข้อความใด อาจกำหนดหลักเกณฑ์รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสารหรือข้อความนั้นได้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในมาตรานี้¹¹⁹

ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12 มาใช้บังคับกับเอกสารหรือข้อความที่ได้มีการจัดทำหรือแปลงให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในภายหลังด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และการเก็บรักษาเอกสารและข้อความดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

การจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด¹²⁰

การส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่าได้มีการส่งเมื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้เข้าสู่ระบบข้อมูลที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้ส่งข้อมูล¹²¹

การรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่ามิผลนับแต่เวลาที่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้เข้าสู่ระบบข้อมูลของผู้รับข้อมูล

หากผู้รับข้อมูลได้กำหนดระบบข้อมูลที่ประสงค์จะใช้ในการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไว้โดยเฉพาะให้ถือว่า การรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มิผลนับแต่เวลาที่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้เข้าสู่ระบบข้อมูลของผู้รับข้อมูลได้กำหนดไว้แล้ว แต่ถ้าวข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวได้ส่งไปยังระบบ

¹¹⁹ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 12.

¹²⁰ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 12/1.

¹²¹ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 22.

ข้อมูลอื่นของผู้รับข้อมูลซึ่งมิใช่ระบบข้อมูลที่ผู้รับข้อมูลกำหนดไว้ ให้ถือว่า การรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีผลนับแต่เวลาที่ได้เรียกข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากระบบข้อมูลนั้น และให้ใช้บังคับแม้ระบบข้อมูลของผู้รับข้อมูลตั้งอยู่ในสถานที่อีกแห่งหนึ่งต่างหากจากสถานที่ที่ถือว่าผู้รับข้อมูลได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 24¹²²

การส่งหรือการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้ถือว่าได้ส่ง ณ ที่ทำการงานของผู้ส่งข้อมูล หรือได้รับ ณ ที่ทำการงานของผู้รับข้อมูล แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ผู้ส่งข้อมูลหรือผู้รับข้อมูลมีที่ทำการงานหลายแห่ง ให้ถือเอาที่ทำการงานที่เกี่ยวข้องมากที่สุดกับธุรกรรมนั้นเป็นที่ทำการงานเพื่อประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่สามารถกำหนดได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับที่ทำการงานแห่งใดมากที่สุด ให้ถือเอาสำนักงานใหญ่เป็นสถานที่ที่ได้รับหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น

ในกรณีที่ไม่มีปรากฏที่ทำการงานของผู้ส่งหรือผู้รับข้อมูล ให้ถือเอาถิ่นที่อยู่ปกติเป็นสถานที่ที่ส่งหรือได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับการส่งและการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยวิธีการทางโทรเลขและโทรพิมพ์ หรือวิธีการสื่อสารอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา¹²³

3.1.11 ร่างพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.

3.1.11.1 สารสำคัญในส่วนของกรจัดทำบัญชีและรายงานบริษัท

บทนิยาม

วินาศภัย หมายความว่า ความเสียหายอย่างใดๆ บรรดาที่จะพึงประมาณเป็นเงินได้ และหมายความรวมถึงความสูญเสียในสิทธิ ผลประโยชน์ หรือรายได้ด้วย

บริษัท หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้ และหมายความรวมถึงสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

สำนักงานใหญ่ หมายความว่า รวมถึงสำนักงานสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

การประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย หมายความว่า รวมถึงการประกอบธุรกิจประกันต่อด้วยการขยายธุรกิจ หมายความว่า

¹²² พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 23.

¹²³ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. มาตรา 24.

(1) การรับประกันภัยรายใหม่ การต่ออายุกรมธรรม์ประกันภัย หรือการขยายวงเงิน การรับประกันภัยของกรมธรรม์ประกันภัยที่มีอยู่

(2) การเพิ่มความเสี่ยงในการลงทุนประกอบธุรกิจอื่นของบริษัท

(3) การก่อภาระผูกพันเพิ่มเติม เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามภาระผูกพันที่มีอยู่

(4) การทำสัญญาแต่งตั้งตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัยเพิ่มเติม

(5) การรับโอนกิจการของบริษัท

กรณีใดเป็นการเพิ่มความเสี่ยงตาม (2) หรือเป็นการก่อภาระผูกพันเพิ่มเติมตาม (3) ให้เป็นไปตามที่นายทะเบียนประกาศกำหนด

บริษัทแม่ หมายความว่า บริษัทที่มีอำนาจควบคุมกิจการของบริษัทอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะดังต่อไปนี้

(1) มีหุ้นในบริษัทหนึ่งเกินกว่าร้อยละห้าสิบของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

(2) มีอำนาจควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทหนึ่ง

(3) มีอำนาจควบคุมการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้มีอำนาจในการจัดการหรือกรรมการตั้งแต่กึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดในบริษัทหนึ่ง หรือ

(4) มีอำนาจควบคุมกิจการในลักษณะอื่นใดตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การมีหุ้นในบริษัทหนึ่งตั้งแต่ร้อยละยี่สิบขึ้นไปของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีอำนาจควบคุมกิจการ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามิได้มีอำนาจควบคุมกิจการ

บริษัทลูก หมายความว่า

(1) บริษัทที่มีบริษัทอื่นเป็นบริษัทแม่ หรือ

(2) บริษัทลูกของบริษัทตาม (1) ต่อไปทุกทอด

บริษัทร่วม หมายความว่า บริษัทลูกที่มีบริษัทแม่ร่วมกัน

ผู้มีอำนาจในการจัดการ หมายความว่า

(1) ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ กรรมการซึ่งเป็นผู้บริหารของบริษัท แล้วแต่กรณี หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(2) บุคคลซึ่งบริษัททำสัญญาให้มีอำนาจในการบริหารงานทั้งหมดหรือบางส่วน

(3) บุคคลที่ตามพฤติการณ์มีอำนาจควบคุมหรือครอบงำผู้จัดการหรือกรรมการหรือการจัดการของบริษัท ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของตนในการกำหนดนโยบายหรือการดำเนินงานของบริษัท

(4) บุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
กรรมการซึ่งเป็นผู้บริหาร หมายความว่า กรรมการที่ทำหน้าที่บริหารงานในบริษัทตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ผู้ที่เกี่ยวข้อง หมายความว่า บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับอีกบุคคลหนึ่งในลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) เป็นคู่สมรส
- (2) เป็นบุตรหรือบุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ
- (3) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) มีอำนาจในการจัดการ
- (4) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) มีอำนาจควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมผู้ถือหุ้น

(5) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) มีอำนาจควบคุมการแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการ

(6) เป็นบริษัทลูกของบริษัทตาม (3) หรือ (4) หรือ (5)

(7) เป็นบริษัทร่วมของบริษัทตาม (3) หรือ (4) หรือ (5)

(8) เป็นตัวการ ตัวแทน

(9) บุคคลอื่นที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่บุคคลใดถือหุ้นในบริษัทใดตั้งแต่ร้อยละ 20 ขึ้นไป ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริษัทนั้นเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามิได้เป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง

สถาบันการเงิน หมายความว่า สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน และให้หมายความรวมถึงสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

คณะกรรมการ หมายความว่า คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

กองทุน หมายความว่า กองทุนประกันวินาศภัย

พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ

นายทะเบียน หมายความว่า เลขานุการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย หรือผู้ซึ่งเลขานุการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมอบหมาย

สำนักงาน หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

รัฐมนตรี หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

3.1.11.2 ผู้มีอำนาจรักษาการตามร่างพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.

ผู้มีอำนาจรักษาการตามร่างพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ตามมาตรา 5 คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

3.1.11.3 องค์กรในการใช้บังคับ

คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีอำนาจหน้าที่ในกำหนดนโยบาย กำกับ ส่งเสริมและพัฒนาการประกอบธุรกิจประกันภัย และให้รวมถึงอำนาจดังต่อไปนี้ ซึ่งตามมาตรา 12 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย กำกับ ส่งเสริมและพัฒนาการประกอบธุรกิจประกันภัย อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(1) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และแนวปฏิบัติในการประกอบธุรกิจประกันภัยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

(2) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และแนวปฏิบัติในการกำกับ ส่งเสริมและพัฒนาการประกอบธุรกิจประกันภัย

(3) ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาต และการออกกฎกระทรวงและประกาศตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย กฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ และเรื่องอื่นที่รัฐมนตรีมอบหมาย

(4) ประกาศกำหนดอัตราเงินสมทบที่จะเรียกเก็บ โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีตามมาตรา 43

(5) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ความเห็นชอบการกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัย

(6) วินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองของเลขานุการ

(7) กำหนดแผน กลยุทธ์ และแนวทางการบริหารงานของสำนักงาน

(8) ออกข้อบังคับว่าด้วยการจัดองค์กร การเงิน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การพัสดุ การตรวจสอบภายใน รวมตลอดทั้งการสงเคราะห์และสวัสดิการต่างๆ ของสำนักงาน

(9) อนุมัติแผนการดำเนินงาน แผนการใช้จ่ายเงินและงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงาน

(10) ควบคุมการบริหารงานและการดำเนินการของสำนักงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ข้อบังคับตาม (8) ถ้ามีการจำกัดอำนาจเลขาธิการในการทำนิติกรรมกับบุคคลภายนอก ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

3.2 หลักเกณฑ์ของการจัดทำบัญชีและรายงานบริษัท

บริษัทประกันวินาศภัยทำการบันทึกบัญชีโดยใช้ระบบบัญชีคู่ และแบ่งประเภทบัญชีออกเป็น 5 ประเภท คือ บัญชีประเภทสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งจัดทำเช่นเดียวกับธุรกิจการค้าโดยทั่วไป ซึ่งมีความแตกต่างกันตรงที่การจัดทำสมุดบัญชี สมุดทะเบียน รายงานต่างๆ รวมทั้งงบการเงิน ต้องจัดทำตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดทำตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย และคำสั่งของนายทะเบียน

3.2.1 การจัดทำบัญชีและรายงานบริษัท

3.2.1.1 กฎหมาย ประกาศ และคำสั่ง เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและรายงานบริษัทประกันวินาศภัย

พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่ใช้สำหรับควบคุมกิจการประกันวินาศภัย ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้ ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี สมุดทะเบียน และรายงานต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.2.1.2 การจัดทำสมุดทะเบียนและบัญชี

บริษัทต้องจัดทำสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัทตามแบบและรายการที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยกำหนด

เมื่อมีเหตุจะต้องลงในสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีของบริษัทที่เกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท ให้บริษัทลงรายการที่เกี่ยวกับเหตุนั้นในสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท ทั้งนี้ ไม่ช้ากว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่เหตุอันจะต้องลงรายการนั้น¹²⁴

3.2.1.3 การเก็บรักษาสมุดทะเบียนและบัญชี

บริษัทต้องเก็บรักษาสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีตามมาตรา 44 ไว้ที่สำนักงานของบริษัทเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีนับแต่วันที่ลงรายการครั้งสุดท้ายในสมุดทะเบียนหรือสมุดบัญชีนั้น หรือนับแต่วันที่บริษัทพ้นจากความรับผิดชอบตามรายการที่มีความรับผิดชอบที่สุด ทั้งนี้ แล้วแต่อย่างไรจะยาวกว่า¹²⁵

3.2.1.4 การขอตรวจดูสมุดทะเบียน

ผู้มีส่วนได้เสียจะขอตรวจดูสมุดทะเบียนตามมาตรา 44 เฉพาะรายการที่ตนเกี่ยวข้องหรือจะขอให้บริษัทคัดสำเนารายการดังกล่าวโดยรับรองว่าถูกต้องด้วยก็ได้ ทั้งนี้ต้องเสียค่าบริการตามที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยกำหนด¹²⁶

3.2.1.5 รายงานประจำปี

บริษัทต้องจัดทำและยื่นงบการเงินและรายงานเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของบริษัทต่อคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ดังต่อไปนี้

- 1) งบการเงินรายไตรมาสที่ผู้สอบบัญชีได้สอบทานแล้ว
- 2) งบการเงินสำหรับรอบปีปฏิทินที่ล่วงมาที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและแสดงความเห็นแล้ว
- 3) รายงานประจำปีแสดงการดำเนินงานของบริษัท

การจัดทำและยื่นงบการเงินและรายงานตามที่กล่าวมาข้างต้นให้เป็นไปตามแบบหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และผู้สอบบัญชีต้องเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพบัญชี

สำหรับบริษัทที่เป็นสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศ นอกจากต้องดำเนินการจัดทำและยื่นงบการเงินตามแบบที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยประกาศกำหนดแล้ว ต้องส่งรายงานประจำปีของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่ตนเป็นสาขาภายในห้าเดือนนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศนั้น¹²⁷ ซึ่งตาม

¹²⁴ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 44.

¹²⁵ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 45.

¹²⁶ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 46.

¹²⁷ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 47.

ประกาศของนายทะเบียน ลงวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2535 ได้กำหนดแบบและรายการรายงานประจำปี แสดงฐานะการเงินและกิจการของบริษัทประกันวินาศภัยไว้ และให้ใช้บังคับตั้งแต่รายงานประจำปี พ.ศ. 2536 ที่จะต้องส่งต่อนายทะเบียนภายในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2537 เป็นต้นไป และให้ส่งต่อนายทะเบียน จำนวน 2 ชุด

กรณีปรากฏว่ารายงานประจำปีของบริษัทนำเสนอไม่ถูกต้องหรือไม่มีการครบถ้วนบริบูรณ์ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้บริษัทแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องหรือครบถ้วนบริบูรณ์ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด หากไม่ได้จัดทำให้อธิบายว่าบริษัทไม่ได้ส่งรายงานประจำปีตาม มาตรา 47¹²⁸

3.2.1.6 รายงานประจำงวด 6 เดือน รายไตรมาสและรายเดือน

คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีอำนาจสั่งให้บริษัท ยื่นรายงานหรือเอกสารใดๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย โดยคณะกรรมการจะ ให้จัดทำคำชี้แจงเพื่ออธิบายหรือขยายความของรายงานหรือเอกสารนั้นด้วยก็ได้ และรายงานหรือ เอกสารที่ยื่นหรือแสดงหรือทำคำชี้แจงเพื่ออธิบายหรือขยายความนั้น บริษัทต้องทำให้ครบถ้วนตรง ต่อความเป็นจริง¹²⁹

คำสั่งนายทะเบียนประกันวินาศภัยที่ 1/2529 ลงวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2529 กำหนดให้บริษัทประกันวินาศภัยส่งรายงานการส่งเงินออกนอกราชอาณาจักร และรายงานการรับเงิน จากต่างประเทศเป็นประจำทุก 6 เดือน คือ ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน และเดือน กรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม โดยให้ส่งภายใน 45 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนมิถุนายนและสิ้นเดือนธันวาคม และให้บริษัทประกันวินาศภัยส่งรายงานการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินและการลงทุนเป็นรายไตรมาส คือ ไตรมาสที่ 1 ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม ไตรมาสที่ 2 ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือน มิถุนายน ไตรมาสที่ 3 ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน และไตรมาสที่ 4 ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม ทั้งนี้ให้ส่งภายใน 45 วันนับแต่วันสิ้นไตรมาส โดยให้ทำตามแบบท้ายคำสั่งนี้ เว้นแต่จะมีคำสั่งเฉพาะรายเป็นอย่างอื่น

คำสั่งนายทะเบียนที่ 2/2535 ลงวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2535 กำหนดให้บริษัทประกัน วินาศภัยยื่นรายงานเกี่ยวกับฐานะการเงินและกิจการของบริษัทตามแบบและรายการแนบท้ายคำสั่งนี้ โดยให้ส่งต่อนายทะเบียนเป็นประจำทุกกรอบเดือนภายในสิ้นเดือนถัดไป และให้ใช้บังคับสำหรับ รายงานประจำเดือนตุลาคม พ.ศ. 2535 เป็นต้นไป

¹²⁸ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 48.

¹²⁹ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 49.

3.2.2 การเปิดเผยข้อมูลฐานะการเงินและผลการดำเนินงานรายไตรมาส

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย จึงออกคำสั่งนายทะเบียนที่ 7/2552 เรื่อง ให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 2) โดยอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 50/1 แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ประกอบกับประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทประกันวินาศภัย พ.ศ. 2551 ฉบับลงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2551 นายทะเบียนจึงออกคำสั่งเกี่ยวกับการเพิ่มระยะเวลาการจัดทำข้อมูลฐานะการเงินและผลการดำเนินงานรายไตรมาส โดยให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลฐานะการเงินและผลการดำเนินงานรายไตรมาส ภายใน หกสิบวันนับจากวันสิ้นไตรมาส นั้น ซึ่งจากเดิมตามคำสั่งนายทะเบียน ที่ 2/2552 เรื่อง ให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทประกันวินาศภัย ข้อ 5 กำหนดให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลฐานะการเงินและผลการดำเนินงานรายไตรมาส ภายในสี่สิบห้าวันนับจากวันสิ้นไตรมาส นั้น และเหตุผลที่ออกคำสั่งฉบับนี้ เพื่อให้บริษัทมีระยะเวลาเพียงพอในการจัดทำงบรายไตรมาส¹³⁰

การเปิดเผยข้อมูลตามแบบเปิดเผยประกันวินาศภัย 1 (ปผว.1) ที่แนบท้ายคำสั่งนายทะเบียนที่ 2/2552 มีรายละเอียด ดังนี้

1) ฐานะการเงิน โดยให้เปิดเผยฐานะการเงินรายปีที่ผ่านมาการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชี โดยเปรียบเทียบกับระยะเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา และฐานะการเงินรายไตรมาสที่ผ่านมาการสอบทานจากผู้สอบบัญชี โดยเปรียบเทียบกับระยะเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา

ทั้งนี้ในขณะที่บริษัทยังไม่มีกรนำเสนอส่งงบการเงินรายไตรมาสที่ผ่านมาการสอบทานจากผู้สอบบัญชีต่อคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยตามความใน มาตรา 47 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ให้บริษัทเปิดเผยรายงานเกี่ยวกับฐานะการเงินและกิจการของบริษัทประจำเดือนมีนาคม มิถุนายน และกันยายนแทน

การเปิดเผยข้อมูลฐานะการเงินให้มีรายละเอียด ดังนี้

(1) งบดุล และสถานะเงินกองทุน ประกอบด้วย

(1.1) สินทรัพย์

¹³⁰ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2552, 18 กุมภาพันธ์). *เรื่อง ให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 2)*. เอกสารเลขที่ 7/2552.

(1.2) หนี้สิน

(1.3) ส่วนของผู้ถือหุ้น

(1.4) เงินกองทุน

(1.5) เงินกองทุนที่ต้องดำรงตามกฎหมาย

(1.6) อัตราส่วนเงินกองทุนต่อเงินกองทุนที่ต้องดำรงตามกฎหมาย

2) อัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratio) กล่าวคือ สินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินสำรองค่าสินไหมทดแทนและค่าสินไหมทดแทนค้างจ่ายจากการรับประกันภัยโดยตรง

3) ผลการดำเนินงานรายปี และผลการดำเนินงานสะสมรายไตรมาส โดยให้มีรายละเอียด ดังนี้

(1) งบกำไรขาดทุน ประกอบด้วย

(1.1) รายได้

(1.2) รายจ่าย

(1.3) กำไร (ขาดทุน) สุทธิ

(2) งบกระแสเงินสด ประกอบด้วย

(2.1) กระแสเงินสดได้มา (ใช้ไป) จากกิจกรรมดำเนินงาน

(2.2) กระแสเงินสดได้มา (ใช้ไป) จากกิจกรรมลงทุน

(2.3) กระแสเงินสดได้มา (ใช้ไป) จากกิจกรรมจัดหาเงิน

(2.4) เงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ

(3) สัดส่วนร้อยละของเบี้ยประกันภัยรับ โดยตรงแยกตามประเภทของการรับประกันภัย

4) การรับประกันภัย การจ่ายค่าสินไหมทดแทน หรือผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยและวิธีการติดต่อกับบริษัท โดยให้มีรายละเอียด ดังนี้

(1) ขั้นตอน ระยะเวลา เอกสาร และวิธีการในการขอเอาประกันภัย

(2) ขั้นตอน ระยะเวลา เอกสาร และวิธีการในการขอรับค่าสินไหมทดแทน หรือผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัย

(3) วิธีการติดต่อบริษัท และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีข้อพิพาทหรือเรื่องร้องเรียน

3.2.3 การเปิดเผยข้อมูลฐานะการเงินและผลการดำเนินงานรายปี

ตามคำสั่งนายทะเบียน ที่ 2/2552 ข้อ 5 วรรคสอง ให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลฐานะการเงินและผลการดำเนินงานรายปี ภายในห้าเดือนนับแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี

ในกรณีที่บริษัทมีอัตราส่วนเงินกองทุนต่อเงินกองทุนที่ต้องดำรงตามกฎหมายต่ำกว่าร้อยละร้อย ระหว่างไตรมาส ให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวตลอดระยะเวลาที่อัตราส่วนดังกล่าวต่ำกว่าร้อยละร้อยตามแบบเปิดเผยประกันวินาศภัย 2 (ปผว.2) แนบท้ายคำสั่งนี้ ทั้งนี้บริษัทต้องปรับปรุงข้อมูลดังกล่าวอย่างน้อยทุกสิ้นเดือน

ข้อ 6 ให้กรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัทลงนามรับรองความถูกต้องของข้อมูลเปิดเผย

ข้อ 7 ให้บริษัทเปิดเผยข้อมูล ผ่านเว็บไซต์ (Web Site) ของบริษัท และปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่ และสำนักงานสาขาของบริษัท พร้อมทั้งแจ้งตัวชี้แหล่งในอินเทอร์เน็ต (Universal Resource Locator: URL) ที่เป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าวต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

อนึ่ง การออกคำสั่งของนายทะเบียนที่ 2/2552 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันภัยของผู้เอาประกันภัย และทำให้การเปิดเผยข้อมูลฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทน่าเชื่อถือ และเป็นปัจจุบันสู่สาธารณะ เพื่อให้ธุรกิจประกันภัยของไทยสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 คุณสมบัติคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทประกันวินาศภัย

ตามประกาศนายทะเบียนของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ได้วางเงื่อนไขคุณสมบัติคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ของบริษัทประกันวินาศภัย¹³¹)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 10 แห่งประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การลงทุนประกอบธุรกิจอื่นของบริษัทประกันวินาศภัย ลงวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2544 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การลงทุนประกอบธุรกิจอื่นของบริษัทประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 5) ลงวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2547 นายทะเบียนประกาศกำหนดคุณสมบัติคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ของบริษัทประกันวินาศภัยไว้ดังนี้¹³¹

¹³¹ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2547, 29 มีนาคม). เรื่อง คุณสมบัติคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ของบริษัทประกันวินาศภัย. ประกาศนายทะเบียน.

บริษัทประกันวินาศภัย หมายความว่า บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535

บริษัทในเครือ หมายความว่า บริษัทใหญ่และบริษัทย่อย

บริษัทใหญ่ หมายความว่า

(1) บริษัทที่มีการควบคุมในบริษัทประกันวินาศภัย

(2) บริษัทที่มีการควบคุมต่อไปเป็นทอดๆ โดยเริ่มจาก บริษัทที่ควบคุมบริษัทตาม (1)

การควบคุม หมายความว่า การมีอำนาจในการกำหนดนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานของบริษัท เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์จากกิจกรรมต่างๆ ของบริษัทนั้น ซึ่งอำนาจดังกล่าวมาจากข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

(1) การมีสิทธิในการออกเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งในบริษัท

(2) การมีอำนาจแต่งตั้ง หรือถอดถอนบุคคลส่วนใหญ่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมการบริษัท หรือผู้บริหารที่มีหน้าที่เทียบเท่ากรรมการบริษัท

(3) การมีอำนาจในการออกเสียงส่วนใหญ่ในการประชุมคณะกรรมการบริษัท

(4) การมีอำนาจตามกฎหมาย หรือตามข้อตกลง ในการกำหนดนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานในบริษัท

ทั้งนี้ การได้มาซึ่งอำนาจตาม (1) (2) (3) และ (4) อาจมาจากทางตรงหรือทางอ้อมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้ที่เกี่ยวข้อง หมายความว่า บุคคล หรือนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) คู่สมรสของบุคคลดังกล่าว

(2) บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว

(3) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่บุคคลดังกล่าวหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) เป็นหุ้นส่วน

(4) ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่บุคคลดังกล่าว หรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) เป็นหุ้นส่วน จำพวกไม่จำกัดความรับผิด หรือเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดที่มีหุ้นรวมกันเกินกว่าร้อยละสามสิบของหุ้นทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด

(5) บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดที่บุคคลดังกล่าว หรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (3) หรือ (4) ถือหุ้นรวมกันเกินกว่าร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น

(6) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดซึ่งบุคคลดังกล่าว หรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (3) หรือ (4) หรือบริษัทตาม (5) ถือหุ้นรวมกันเกินกว่าร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น

(7) นิติบุคคลที่บุคคลดังกล่าวสามารถมีอำนาจในการจัดการในฐานะเป็นผู้แทนของนิติบุคคล

ญาติสนิท หมายความว่า บุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต ทางการสมรสและโดยการจดทะเบียนตามกฎหมาย เช่น บิดา มารดา คู่สมรส บุตร พี่น้อง ลุง ป้า น้า อา รวมทั้ง คู่สมรสของบุคคลดังกล่าว เป็นต้น

ความเห็นเป็นอิสระ หมายความว่า การแสดงความเห็นหรือรายงานได้อย่างเสรีตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ใดๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือตำแหน่งหน้าที่ และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด รวมถึงไม่มีสถานการณ์ใดๆ ที่จะมาบีบบังคับให้ไม่สามารถแสดงความเห็นได้ตามที่พึงจะเป็น

องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทประกันวินาศภัย

- (1) เป็นกรรมการบริษัท
- (2) ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัทหรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท และ
- (3) มีจำนวนไม่น้อยกว่า 2 คน

ทั้งนี้ กรรมการตรวจสอบควรมีความชำนาญที่เหมาะสมตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และ ประธานคณะกรรมการตรวจสอบไม่ควรทำหน้าที่ในคณะกรรมการชุดย่อยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจที่ได้รับมอบหมาย

3.4 มาตรฐานการบัญชี¹³²

3.4.1 มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards: IAS)

มาตรฐานการบัญชีของแต่ละประเทศย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของสถานะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประเพณีปฏิบัติ และกฎหมายของแต่ละประเทศ ทำให้การเปรียบเทียบงบการเงินของหลายๆ ธุรกิจระหว่างประเทศเป็นไปได้ด้วยความลำบาก จึงทำให้เกิดการพัฒนามาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศขึ้นเพื่อให้มาตรฐานการบัญชีและวิธีปฏิบัติทางบัญชีจะใช้ใน

¹³² อรรถ โภธิสุข, นาวาตรีหญิง. (2552). *การบัญชีขั้นต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 2-24.

แต่ละประเทศสอดคล้องกันและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้รายงานการเงินที่จัดทำขึ้นสามารถเปรียบเทียบกันได้

มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศถูกพัฒนาโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard Board: IASB) คณะกรรมการนี้จะจัดทำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศขึ้นภายใต้ข้อสมมติฐานที่จะให้ใช้กันในหลายๆ ประเทศ ดังนั้นมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศจึงต้องเขียนโดยใช้หลักการอย่างกว้างๆ และเปิดทางเลือกไว้หลายๆ ทางเลือก ทั้งนี้เพื่อประโยชน์การเป็นแนวทางสำหรับแต่ละประเทศจะนำไปใช้ในการกำหนดมาตรฐานให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศตน

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศนี้ประกอบด้วยนักบัญชีจากหลายๆ ประเทศทั่วโลกมาร่วมมือกันในการพัฒนามาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศขึ้น โดยคณะกรรมการฯ จะตั้งคณะทำงานซึ่งมาจากประเทศต่างๆ ไม่น้อยกว่า 3 ประเทศและมีตัวแทนของคณะกรรมการเป็นประธาน มาทำการศึกษาหัวข้อที่ได้รับการเสนอให้จัดทำมาตรฐานการบัญชีขึ้น จนในที่สุดจะได้ออกมาเป็นมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ในการจัดทำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ จำเป็นต้องใช้เวลามากและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก เนื่องจากนักบัญชีอยู่ในหลายๆ ประเทศ การติดต่อให้เข้าร่วมประชุมกันบ่อยๆ เป็นไปได้ค่อนข้างยาก จึงทำให้มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมีอยู่เป็นจำนวนมากและยังไม่ครอบคลุมทุกเรื่องในหลายๆ ประเทศ ในปี ค.ศ. 2006 มีมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมีผลใช้บังคับอยู่ทั้งหมด จำนวน 41 ฉบับ และคณะกรรมการได้ออกมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่มีชื่อเรียกใหม่ International Financial Reporting Standards (IFRS) ซึ่งมาตรฐานการบัญชี IFRS ที่ประกาศและมีผลใช้บังคับแล้วมีอยู่ 7 ฉบับ

3.4.2 มาตรฐานการบัญชีสหรัฐอเมริกา (Statements of Financial Accounting Standards: SFAS)¹³³

ประเทศสหรัฐอเมริกาคือประเทศที่ได้ชื่อว่ามีมาตรฐานการบัญชีใช้เป็นแห่งแรกและมีจำนวนมากที่สุดในโลก มาตรฐานการบัญชีเหล่านี้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาด้วยตนเอง โดยสมาคมนักบัญชีแห่งสหรัฐอเมริกา สมาคมฯ นี้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกามาก โดยเริ่มแรกสมาคมฯ ได้ตั้งคณะกรรมการ Accounting Principles Board (APB) ทำหน้าที่ออกมาตรฐานการบัญชีในรูปของความคิดเห็นซึ่งใช้ชื่อว่า APB opinion และ APB statement ต่อมาสมาคมฯ ได้ปรับปรุงคณะกรรมการดังกล่าวให้สามารถทำงานได้คล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้เปลี่ยนเป็นคณะกรรมการใหม่มีชื่อว่า Financial

¹³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2-27.

Accounting Standards Board (FASB) ทำหน้าที่ออกมาตรฐานการบัญชีในชื่อใหม่ว่า Statements of Financial Accounting Standards (SFAS) ซึ่งปัจจุบันใช้ชื่อ FASB เรียกเป็นชื่อมาตรฐานการบัญชีที่ใช้อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น FASB NO.3 เป็นต้น และยังเป็นมาตรฐานบัญชีที่หลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานการบัญชีของประเทศของตนในระยะเริ่มแรก

3.4.3 มาตรฐานการบัญชีของไทย (Thai Financial Accounting Standards: TFAS)¹³⁴

มาตรฐานการบัญชีของไทยเป็นหลักบัญชีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งแสดงถึงกฎเกณฑ์และวิธีปฏิบัติทางการบัญชีอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกันและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในเรื่องหลักเกณฑ์ในการเลือกการ เหตุการณ์และสถานะแวดล้อม การวัดค่าและเสนอรายงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลทางการบัญชีที่มีคุณภาพในการเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการรายงานข้อมูลทางการบัญชี อันเป็นพัฒนาการมาจากแนวความคิดทางการบัญชีของไทย

มาตรฐานการบัญชีของไทยแต่เดิมเราอ้างอิงจากมาตรฐานการบัญชีของสมาคมผู้สอบบัญชีแห่งสหรัฐอเมริกา (AICPA) คือ มาตรฐาน APB หรือ FASB นำมาพัฒนาเป็นมาตรฐานการบัญชีของไทย ต่อมาเมื่อได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) และสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC) ขึ้น และมีการกำหนดมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS) ขึ้นใช้ การจัดทำมาตรฐานการบัญชีของไทยจึงได้นำเอามาตรฐานการบัญชีจากทั้งของ FASB และ IAS มาเป็นเกณฑ์ในการจัดทำมาตรฐานการบัญชีของไทย ทั้งนี้เพื่อพัฒนามาตรฐานของไทยให้ทันสมัยและเป็นสากลมากยิ่งขึ้น โดยมาตรฐานการบัญชีที่นำมาพัฒนาเป็นมาตรฐานการบัญชีไทยในบางเรื่องได้ปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทยมากยิ่งขึ้นด้วย

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีหน้าที่จัดทำมาตรฐานการบัญชีของไทยโดยสมาคมฯ ได้ตั้งคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการบัญชีหลายฝ่ายจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสถาบันการศึกษาต่างๆ มาทำการศึกษาหาหลักการบัญชีที่เหมาะสมสำหรับเหตุการณ์ต่างๆ แล้วกำหนดเป็นมาตรฐานการบัญชีของไทย เผยแพร่ให้นักบัญชี ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี ได้ใช้เป็นหลักปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีจะกำหนดเรื่องที่จะทำการศึกษา เช่น เรื่องที่มีปัญหา หรือเรื่องเฉพาะหน้ารีบด่วน เป็นต้น แล้วนำมาจัดทำเป็นร่างมาตรฐานการบัญชี เสนอคณะกรรมการสมาคมเพื่อขอความเห็นชอบ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วก็จะจัดประชุมนักบัญชีขึ้นเพื่อทำประชาพิจารณ์ เสนอร่างมาตรฐานการบัญชีที่จัดทำขึ้น และรับฟังข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่างๆ เพื่อนำไปพิจารณา

¹³⁴ อรรถ โพธิสุข, นาวาตรีหญิง. อ้างแล้ว. หน้า 2-28.

ปรับปรุงร่างมาตรฐานที่จัดทำขึ้นชั่วระยะเวลาหนึ่ง จากนั้นคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีจะจัดประชุมอีกครั้งหนึ่งเพื่อหาข้อยุติ แล้วจัดทำเป็นมาตรฐานการบัญชีเสนอไปยังคณะกรรมการสมาคมฯ เพื่อเห็นชอบ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วก็จะเสนอมาตรฐานการบัญชีเพื่อจัดทำขึ้นไปยังคณะกรรมการประกอบวิชาชีพบัญชี (ก.บช.) เพื่อทราบและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานทางบัญชีต่อไป

ประเทศไทยมีมาตรฐานการบัญชีที่มีผลบังคับใช้อยู่จนถึงปี พ.ศ. 2540 ทั้งหมดจำนวน 31 ฉบับ¹³⁵ และในปี พ.ศ. 2542 สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้มอบหมายให้คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีดำเนินการปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการบัญชีขึ้นใหม่อีกหลายฉบับ เพื่อให้มีความทันสมัยและมีคุณภาพทัดเทียมกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศในการปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการบัญชีไทยฉบับใหม่ดังกล่าว คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีได้ปฏิบัติตามนโยบายการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย โดยยึดหลักมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย และทั้งนี้มาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยที่กำหนดขึ้นจะมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (Thai Accounting Standards are based on and similar to IASs) นอกจากนี้หากประเทศไทยจำเป็นต้องกำหนดข้อปฏิบัติทางการบัญชีซึ่งมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศไม่ได้กำหนดไว้ก็จะสามารถนำมาตรฐานการบัญชีของสถาบันอื่นมาพิจารณาประกอบการกำหนดเป็นมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยได้

สำหรับการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดมาตรฐานในการจัดทำและเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย แต่ถ้ากรณีไม่มีมาตรฐานการบัญชีไทยให้ถือปฏิบัติหรือมาตรฐานการบัญชีไทยครอบคลุมไม่ถึง ก็ให้พิจารณาว่ามีร่างมาตรฐานการบัญชีไทยในเรื่องนั้นๆ อยู่หรือไม่ หากไม่มีอีกก็ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards: IAS) และหากไม่มีมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศในเรื่องนั้นๆ อยู่อีก ก็ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกา (Financial Accounting Standards Board: FASB) ตามลำดับ จนในที่สุดยังไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีใดได้ เนื่องจากไม่มีมาตรฐานการบัญชีดังกล่าว ก็ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีอื่นใดก็ได้ การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่ไม่ใช่มาตรฐานการบัญชีของไทยแล้ว ให้ระบุแหล่งที่มาของมาตรฐานการบัญชีที่นำมาใช้อย่างชัดเจน

¹³⁵ อรรถ โพธิสุข, นาวาตรีหญิง. อ้างแล้ว. หน้า 2-29.

มาตรฐานการบัญชีของไทยแต่เดิมไม่ได้กำหนดให้เป็นกฎหมายเหมือนดังเช่นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีก็ตาม หากนักบัญชีไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือมาตรฐานการบัญชีแล้ว ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอาจจะแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง ซึ่งขึ้นอยู่กับผลกระทบต่อฐานะการเงินหรือผลการดำเนินงานของกิจการจากรายการนั้นๆ นั่นคือนักบัญชีต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีโดยปริยาย ดังนั้นมาตรฐานการบัญชีเปรียบเสมือนเป็นกติกาหรือสัญญาประชาคมของนักบัญชีที่จะต้องปฏิบัติตามดังเช่นกฎหมายทั่วไป ซึ่งปัจจุบันมาตรฐานการบัญชีไทยได้ถูกกำหนดให้เป็นกฎหมาย ซึ่งต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก่อนนำไปกำหนดเป็นมาตรฐานการบัญชีเพื่อนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ หากไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีมีบทกำหนดโทษตามกฎหมายหรือถือว่ากระทำผิดตามจรรยาบรรณของวิชาชีพบัญชีได้

3.5 หลักการสำคัญการประกันภัยในระดับสากล¹³⁶

ปัจจุบันหลักการสำคัญของการประกอบธุรกิจประกันภัยในระดับสากลอยู่ในระดับที่มีการพัฒนาให้เป็นที่ไปอย่างเหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับสากล กล่าวคือสืบเนื่องจากการประชุมประจำปี (Annual Conference) ครั้งที่ 18 ของสมาคมผู้กำกับดูแลธุรกิจประกันภัยนานาชาติ (International Association of Insurance Supervisors: IAIS) ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 29 กันยายน-1 ตุลาคม พ.ศ. 2554 ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี ที่ประชุมใหญ่ (General Meeting) ได้เห็นชอบหลักการสำคัญของการประกันภัย มาตรฐาน แนวทาง และวิธีการประเมิน (Insurance Core Principles, Standards, Guidance and Assessment Methodology, 1 October 2011) เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2554 หลักการสำคัญการประกันภัยประกอบด้วยกรอบการทำงานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล และใช้ในการประเมินระบบการกำกับทั่วโลกภายใต้โปรแกรม การประเมินภาคการเงิน (Financial Sector Assessment Program-FSAP) ซึ่งดำเนินการร่วมกัน โดยธนาคารโลก (The World Bank) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF)

สมาคมผู้กำกับดูแลธุรกิจประกันภัยนานาชาติ (IAIS) ได้บรรลุวัตถุประสงค์หลักในการทบทวนหลักการสำคัญการประกันภัย (Insurance Core Principles: ICPs) ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาตลาดประกันภัยและการกำกับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 การทบทวนในครั้งนี้ได้นำประสบการณ์ที่ได้รับจาก โปรแกรมการประเมินภาคการเงินและคำแนะนำจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

¹³⁶ สมควร วัฒนพิทยกุล. (2011). *หลักการสำคัญการประกันภัย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.thaigia.com/ELawLibrary/PDF/ICPs2011_Std.pdf. [2556, 4 ตุลาคม].

ของกลุ่ม G-20 (Group of Twenty Finance Ministers) ผู้ว่าการธนาคารกลาง (Central Bank Governors) และคณะกรรมการเสถียรภาพทางการเงิน (Financial Stability Board) หลักการสำคัญการประกันภัย ที่ได้รับการปรับปรุง ซึ่งรวมหลักการใหม่ในการให้แนวทางการทำงานในอนาคตด้านการรักษาเสถียรภาพทางมหภาค (Macroprudential Surveillance) เป็นสิ่งแสดงถึงพื้นฐานที่มั่นคงและสำหรับการเพิ่มความเข้มแข็งในการกำกับการณ์การประกันภัยทั่วโลก

เอกสารหลักการสำคัญการประกันภัยได้รับการนำเสนอตามลำดับชั้น (Hierarchy) ของเอกสารการกำกับ ข้อความหลักการ (Principle Statement) อยู่ในระดับสูงสุดของลำดับชั้นมาตรฐาน (Standard) อยู่ในลำดับถัดมา และแนวทาง (Guidance) อยู่ในลำดับสุดท้าย หลักการสำคัญการประกันภัยอธิบายถึงส่วนประกอบสำคัญที่ต้องแสดงในกฎเกณฑ์การกำกับ เพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางการเงินของภาคการประกันภัย มาตรฐานกำหนดสิ่งสำคัญที่ต้องปฏิบัติในระดับสูง (High Level) ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมและเป็นพื้นฐานในการนำหลักการสำคัญการประกันภัยไปปฏิบัติ มาตรฐานต้องได้รับการนำไปปฏิบัติทั้งหมดเพื่อแสดงว่าผู้กำกับมีการปฏิบัติตามหลักการสำคัญการประกันภัย ในขณะที่แนวทางอธิบายถึงความหมายของมาตรฐานและให้ตัวอย่างที่เป็นไปได้ในการนำมาตรฐานไปปฏิบัติ ในโลกแห่งความจริง มาตรฐานที่ปราศจากหลักเกณฑ์การกำกับและการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ย่อมส่งผลกระทบต่อการกำกับธุรกิจประกันภัยในขอบเขตที่จำกัด

3.5.1 ระบบการควบคุมและกำกับ (Regulatory and Supervisory System)

ระบบการควบคุมและกำกับที่เข้มแข็งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงภาคการประกันภัย ที่มีความเป็นธรรม ปลอดภัย และมีเสถียรภาพ เพื่อผลประโยชน์และการคุ้มครองส่วนได้เสียของผู้ถือกรมธรรม์ ผู้รับผลประโยชน์ และผู้รับค่าสินไหมทดแทน รวมถึงการมีส่วนร่วมสนับสนุนต่อการมีเสถียรภาพของระบบการเงิน

3.5.2 ระบบการประกันภัย

ระบบการประกันภัยมีลักษณะเช่นเดียวกับส่วนประกอบอื่นๆ ของระบบการเงิน มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจโลก ระบบการกำกับและการปฏิบัติด้านการประกันภัยต้องได้รับการยกระดับอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ผู้กำกับ (Supervisor) และผู้ควบคุม (Regulator) การประกันภัยและภาคการเงินอื่นๆ ควรเข้าใจและนำเสนอข้อกังวลทางการเงินและเสถียรภาพโดยรวมที่เกิดขึ้นจากภาคการประกันภัยและการมีปฏิสัมพันธ์กับภาคการเงินอื่นๆ

3.5.3 ธรรมชาติของกิจกรรมประกันภัย

ธรรมชาติของกิจกรรมประกันภัย ซึ่งครอบคลุมความเสี่ยงในระบบเศรษฐกิจ ทางการเงิน หน่วยธุรกิจ และครัวเรือน มีทั้งความต่างและความคล้ายคลึงกับภาคการเงินอื่นๆ การประกันภัย

ซึ่งไม่เหมือนกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่นๆ มีลักษณะสวนทางในกระบวนการผลิต เมื่อมีการเก็บเบี้ยประกันภัยในขณะทำสัญญาและจ่ายค่าสินไหมทดแทนเฉพาะในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่กำหนดไว้ ผู้รับประกันภัย (Insurer) เข้ามารับความเสี่ยงโดยตรงและบริหารความเสี่ยงเหล่านี้ผ่านกระจาย (Diversification) และการรวมกลุ่ม (Pooling) ความเสี่ยง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากเทคนิคการบริหารความเสี่ยงต่างๆ

ดังนั้นหลักการสำคัญการประกันภัย Insurance Core Principles หรือ ICPs มีทั้งหมด 26 หลักการ ซึ่งแต่ละหลักการมีความสำคัญในลักษณะที่เป็นกรอบแนวทางการกำกับดูแล (Guide Lines) ของหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยทั้งสิ้น ผู้เขียนจึงขอแนะนำหลัก ICPs มาศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีและรายงานของบริษัทประกันวินาศภัย

ตามหลักเกณฑ์ของหน่วยงานที่กำกับดูแลของ International Association of Insurance Supervisors (IAIS) ได้วางหลัก Insurance Core Principles ไว้ดังนี้

ICP 1¹³⁷ กำหนดให้กฎหมายประกันภัยควรระบุถึงอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรที่มีบทบาทชัดเจนและหากต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงกระบวนการในการแก้ไขกฎหมายจะทำให้เกิดความโปร่งใสและการคุ้มครองสิทธิของผู้ถือกรมธรรม์เป็นสำคัญ ดังนี้

- 1) การบัญญัติกฎหมายต้องกำหนดให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลการประกันภัยไว้อย่างชัดเจน
- 2) การบัญญัติกฎหมายต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการกำกับกับการประกันภัยอำนาจที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบของผู้กำกับไว้อย่างชัดเจน และให้อำนาจแก่ผู้กำกับอย่าง

¹³⁷ ICP I Objectives, Powers and Responsibilities of the Supervisor

The authority (or authorities) responsible for insurance supervision and the objectives of insurance supervision are clearly defined.

1.1 Primary legislation clearly defines the authority (or authorities) responsible for insurance supervision

1.2 Primary legislation clearly defines the objectives of insurance supervision and the mandate and responsibilities of the supervisor and gives the supervisor adequate powers to conduct insurance supervision, including powers to issue and enforce rules by administrative means and take immediate action.

1.3 The principal objectives of supervision promote the maintenance of a fair, safe and stable insurance sector for the benefit and protection of policyholders.

1.4 Where, in the fulfilment of its objectives, the supervisor identifies conflicts between legislation and supervisory objectives, the supervisor initiates or proposes correction in legislation.

เพียงพอเพื่อดำเนินการกำกับ การประกันภัย รวมถึงอำนาจในการออกและบังคับใช้กฎเกณฑ์โดย เครื่องมือทางการบริหารงานและสามารถดำเนินการได้ทันที

3) วัตถุประสงค์หลักของการกำกับ คือ การส่งเสริม การรักษาไว้ซึ่งภาคธุรกิจประกันภัย ที่มีความยุติธรรม ความมั่นคงปลอดภัยและการสร้างเสถียรภาพ เพื่อประโยชน์แก่ผู้ถือกรมธรรม์ ประกันภัย เช่น หน่วยงานที่กำกับดูแลควรมีอำนาจในการเข้าตรวจสอบ ณ ที่ทำการธุรกิจ และ รวบรวมข้อมูลที่เห็นว่ามี ความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่

4) การปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการกำกับ เมื่อผู้กำกับพบความขัดแย้งระหว่าง บทบัญญัติของกฎหมายและวัตถุประสงค์ ผู้กำกับสามารถเสนอแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น การกำหนดกฎระเบียบในกรณีที่เป็นเงื่อนไขสำหรับการกำกับดูแลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ICP 2¹³⁸ ผู้กำกับ (Supervisor) ต้องใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอิสระในการดำเนินงาน มีรับผิดชอบต่อนักที่ และ โปร่งใส ป้องกันข้อมูลสารสนเทศที่เป็นความลับ ได้รับความคุ้มครอง ทางกฎหมายที่เหมาะสม มีทรัพยากรที่เพียงพอ และสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพระดับสูง เช่น อำนาจของนายทะเบียนในการเข้าตรวจสอบฐานะการเงิน การดำเนินงานของบริษัทประกอบ ธุรกิจประกันภัย และผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและมีความเป็นอิสระจากบริษัท ประกันภัย

ICP 3¹³⁹ การแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศและข้อกำหนดในการรักษาความลับ (Information Exchange and Confidentiality) ผู้กำกับแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศกับผู้กำกับและหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การรักษาความลับ จุดประสงค์และข้อกำหนดในการใช้ข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งต้อง เก็บรักษาข้อมูลอันเป็นความลับที่ตนครอบครองและไม่เปิดเผย เว้นแต่กฎหมายอนุญาต

¹³⁸ ICP 2 Supervisor

The supervisor, in the exercise of its functions and powers:

- is operationally independent, accountable and transparent
- protects confidential information
- has appropriate legal protection
- has adequate resources
- meets high professional standards

¹³⁹ ICP 3 Information Exchange and Confidentiality Requirements

The supervisor exchanges information with other relevant supervisors and authorities subject to confidentiality, purpose and use requirements.

ICP 4¹⁴⁰ การอนุญาต (Licensing) นิติบุคคลที่มีความประสงค์เข้าสู่กิจกรรมประกันภัย ต้องได้รับอนุญาตก่อนการดำเนินธุรกิจในเขตการกำกับ ข้อกำหนดและกระบวนการสำหรับการอนุญาตต้องชัดเจน ยุติธรรม เปิดเผยต่อสาธารณชน และได้รับการนำไปใช้อย่างสอดคล้องกัน

ICP 5¹⁴¹ ความเหมาะสมของบุคคล (Suitability of Persons) ผู้กำกับกำหนดให้คณะกรรมการผู้บริหารระดับอาวุโส บุคคลสำคัญที่มีหน้าที่ในการควบคุม และเจ้าของผู้รับประกันภัยที่มีนัยสำคัญ (Significant Owners) ต้องมีความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของตน เช่น หน่วยงานที่กำกับดูแลไม่ควรอนุญาตให้ผู้สอบบัญชี กรรมการบริษัท และผู้บริหารระดับสูงอยู่ในสองตำแหน่ง ซึ่งอาจก่อให้เกิดการขัดกันของผลประโยชน์ในคราวเดียวกันในบริษัท

ICP 6¹⁴² การเปลี่ยนแปลงการควบคุมและการโอนกลุ่มการประกันภัย (Changes in Control and Portfolio Transfers) การเห็นชอบทางการกำกับได้รับการกำหนดไว้สำหรับข้อเสนอการถือสิทธิเป็นเจ้าของที่มีนัยสำคัญ หรือการมีส่วนรับผลประโยชน์จากผู้รับประกันภัย ซึ่งเป็นผลให้บุคคลนั้น (นิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา) ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม ด้วยตนเองหรือร่วมกับผู้อื่น ใช้อำนาจควบคุมผู้รับประกันภัย หลักการเดียวกันนี้ประยุกต์ใช้กับการการโอนกลุ่มการประกันภัย หรือการควบรวมกิจการของผู้รับประกันภัย

ICP 7¹⁴³ บรรษัทภิบาล (Corporate Governance) ผู้กำกับกำหนดให้ผู้รับประกันภัยจัดทำ และปฏิบัติตามกรอบบรรษัทภิบาล ซึ่งกำหนดการบริหารและการดูแลธุรกิจของผู้รับประกันภัย ที่เข้มแข็งและรอบคอบ และการตระหนักและป้องกันผลประโยชน์ของผู้ถือกรรมธรรม์อย่างเพียงพอ

¹⁴⁰ ICP 4 Licensing

A legal entity which intends to engage in insurance activities must be licensed before it can operate within a jurisdiction. The requirements and procedures for licensing must be clear, objective and public, and be consistently applied.

¹⁴¹ ICP 5 Suitability of Persons

The supervisor requires Board Members, Senior Management, Key Persons in Control Functions and Significant Owners of an insurer to be and remain suitable to fulfil their respective roles.

¹⁴² ICP 6 Changes in Control and Portfolio Transfers

Supervisory approval is required for proposals to acquire significant ownership or an interest in an insurer that results in that person (legal or natural), directly or indirectly, alone or with an associate, exercising control over the insurer. The same applies to portfolio transfers or mergers of insurers.

¹⁴³ ICP 7 Corporate Governance

ICP 8¹⁴⁴ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน (Risk Management and Internal Controls) ผู้กำกับกำหนดให้ผู้รับประกันภัยมีระบบการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกรอบบรรษัทภิบาล รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิผลในการบริหารความเสี่ยง การปฏิบัติตามกฎหมาย การดำเนินการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย และการควบคุมภายใน

ICP 9¹⁴⁵ การทบทวนและการรายงานทางการกำกับ (Supervisory Review and Reporting) ผู้กำกับมีระบบการกำกับแบบองค์รวม (Integrated) และตั้งอยู่บนพื้นฐานความเสี่ยง (Risk-Based) ซึ่งใช้ในการเฝ้าสังเกต (Monitor) นอกสถานที่ประกอบการและการตรวจสอบ (Inspection) ในสถานที่ประกอบการ เพื่อทดสอบ (Examine) ธุรกิจของผู้รับประกันภัยแต่ละราย ประเมินสถานการณ์ดำเนินงาน คุณภาพและควมมีประสิทธิผลของคณะกรรมการและผู้บริหารระดับอาวุโส รวมถึงการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและข้อกำหนดทางการกำกับ ผู้กำกับได้รับสารสนเทศที่จำเป็นเพื่อดำเนินการกำกับผู้รับประกันภัยที่มีประสิทธิผลและประเมินสภาพตลาดประกันภัย

ICP 10¹⁴⁶ มาตรการป้องกันและแก้ไข (Preventive and Corrective Measures) ผู้กำกับดำเนินการป้องกันและแก้ไข ซึ่งทันเวลา เหมาะสม และจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในการกำกับการประกันภัย

The supervisor requires insurers to establish and implement a corporate governance framework which provides for sound and prudent management and oversight of the insurer's business and adequately recognises and protects the interests of policyholders.

¹⁴⁴ ICP 8 Risk Management and Internal Controls

The supervisor requires an insurer to have, as part of its overall corporate governance framework, effective systems of risk management and internal controls, including effective functions for risk management, compliance, actuarial matters and internal audit.

¹⁴⁵ ICP 9 Supervisory Review and Reporting 9

The supervisor takes a risk-based approach to supervision that uses both off-site monitoring and on-site inspections to examine the business of each insurer, evaluate its condition, risk profile and conduct, the quality and effectiveness of its corporate governance and its compliance with relevant legislation and supervisory requirements. The supervisor obtains the necessary information to conduct effective supervision of insurers and evaluate the insurance market.

¹⁴⁶ ICP 10 Preventive and Corrective Measures

The supervisor takes preventive and corrective measures that are timely, suitable and necessary to achieve the objectives of insurance supervision.

ICP 11¹⁴⁷ การบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement) ผู้กำกับบังคับให้มีการปฏิบัติการแก้ไข และเมื่อมีความจำเป็นดำเนินการลงโทษโดยพิจารณาบนพื้นฐานของหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและไม่ลำเอียง ซึ่งเปิดเผยต่อสาธารณชน

ICP 12¹⁴⁸ การปิดกิจการและการออกจากตลาด (Winding-up and Exit from the Market) บทบัญญัติของกฎหมายกำหนดขอบเขตของทางเลือกสำหรับนิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจประกันภัย ในการออกจากตลาด รวมถึงนิยามลักษณะของความไม่สามารถชำระหนี้ จัดทำหลักเกณฑ์และกระบวนการสำหรับการจัดการกับนิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจประกันภัยที่ไม่สามารถชำระหนี้ ในกรณีที่มีการปิดกิจการนิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจประกันภัย กรอบกฎหมายให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์เป็นอันดับแรก และช่วยลดการขาดช่วงของการจัดหาผลประโยชน์ให้แก่ผู้ถือกรมธรรม์

ICP 13¹⁴⁹ การประกันภัยต่อและการโอนความเสี่ยงรูปแบบอื่น (Reinsurance and Other Forms of Risk Transfer) ผู้กำกับกำหนดมาตรฐานสำหรับการใช้การประกันภัยต่อและการโอนความเสี่ยงรูปแบบอื่น โดยมั่นใจว่าผู้รับประกันภัยมีการควบคุมอย่างเพียงพอและรายงาน โปรแกรมการโอนความเสี่ยงของตนอย่างโปร่งใส ผู้กำกับพิจารณาลักษณะของธุรกิจประกันภัยต่อเมื่อกำกับผู้รับประกันภัยต่อที่ตั้งอยู่ในเขตการกำกับของตน

ICP 14¹⁵⁰ การประเมินค่า (Valuation) ผู้กำกับจัดทำข้อกำหนดสำหรับการประเมินค่าทรัพย์สินและหนี้สินสำหรับวัตถุประสงค์ความสามารถชำระหนี้

¹⁴⁷ ICP 11 Enforcement

The supervisor enforces corrective action and, where needed, imposes sanctions based on clear and objective criteria that are publicly disclosed.

¹⁴⁸ ICP 12 Winding-up and Exit from the Market

The legislation defines a range of options for the exit of insurance legal entities from the market. It defines insolvency and establishes the criteria and procedure for dealing with insolvency of insurance legal entities. In the event of winding-up proceedings of insurance legal entities, the legal framework gives priority to the protection of policyholders and aims at minimising disruption to the timely provision of benefits to policyholders.

¹⁴⁹ ICP 13 Reinsurance and Other Forms of Risk Transfer

The supervisor sets standards for the use of reinsurance and other forms of risk transfer, ensuring that insurers adequately control and transparently report their risk transfer programmes. The supervisor takes into account the nature of reinsurance business when supervising reinsurers based in its jurisdiction.

¹⁵⁰ ICP 14 Valuation

ICP 15¹⁵¹ การลงทุน (Investment) ผู้กำกับจัดทำข้อกำหนดสำหรับวัตถุประสงค์ความสามารถชำระหนี้ในกิจกรรมการลงทุนของผู้รับประกันภัย เพื่อแสดงถึงความเสี่ยงที่ผู้รับประกันภัยเผชิญอยู่

ICP 16¹⁵² การบริหารความเสี่ยงองค์กรสำหรับวัตถุประสงค์ความสามารถชำระหนี้ (Enterprise Risk Management for Solvency Purposes) ผู้กำกับจัดทำข้อกำหนดการบริหารความเสี่ยงองค์กรสำหรับวัตถุประสงค์ความสามารถชำระหนี้ ซึ่งกำหนดให้ผู้รับประกันภัยแสดงถึงความเสี่ยงทั้งหมดที่เกี่ยวข้องและสำคัญ

ICP 17¹⁵³ ความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital Adequacy) ผู้กำกับจัดทำข้อกำหนดความเพียงพอของเงินกองทุนสำหรับวัตถุประสงค์ความสามารถชำระหนี้ เพื่อผู้รับประกันภัยสามารถรองรับความสูญเสียอย่างมีนัยสำคัญที่ไม่คาดคิดมาก่อน และใช้ความเพียงพอของเงินกองทุนเพื่อกำหนดระดับของการแทรกแซงทางการกำกับ

ICP 18¹⁵⁴ คนกลาง (Intermediaries) ผู้กำกับจัดทำข้อกำหนดและผลักดันให้การปฏิบัติของคนกลางประกันภัยเป็นไปตามข้อกำหนด เพื่อให้มั่นใจว่าคนกลางมีการปฏิบัติทางธุรกิจในลักษณะมีอาชีพและโปร่งใส

ICP 19¹⁵⁵ การปฏิบัติทางธุรกิจ (Conduct of Business) ผู้กำกับจัดทำข้อกำหนดสำหรับการปฏิบัติทางธุรกิจประกันภัย เพื่อประกันว่าลูกค้าได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรม ทั้งก่อนการเริ่มสัญญาจนถึงจุดที่มีการปฏิบัติตามข้อผูกพันภายใต้สัญญาทั้งหมด ได้รับการปฏิบัติครบถ้วน

The supervisor establishes requirements for the valuation of assets and liabilities for solvency purposes.

¹⁵¹ ICP 15 Investment

The supervisor establishes requirements for solvency purposes on the investment activities of insurers in order to address the risks faced by insurers.

¹⁵² ICP 16 Enterprise Risk Management for Solvency Purposes

The supervisor establishes enterprise risk management requirements for solvency purposes that require insurers to address all relevant and material risks.

¹⁵³ ICP 17 Capital Adequacy

The supervisor establishes capital adequacy requirements for solvency purposes so that insurers can absorb significant unforeseen losses and to provide for degrees of supervisory intervention.

¹⁵⁴ ICP 18 Intermediaries

The supervisor sets and enforces requirements for the conduct of insurance intermediaries, to ensure that they conduct business in a professional and transparent manner.

¹⁵⁵ ICP 19 Conduct of Business

ICP 20¹⁵⁶ การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ (Public Disclosure) ผู้กำกับกำหนดให้ผู้รับประกันภัยเปิดเผยสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ครบถ้วน และเพียงพอในเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์และผู้มีส่วนร่วมในตลาดเห็นภาพที่ชัดเจนของการดำเนินธุรกิจ ผลการดำเนินงาน และฐานะการเงินของผู้รับประกันภัย โดยคาดหวังว่าเป็นการสนับสนุนวินัยทางตลาด (Market Discipline) และเข้าใจความเสี่ยงที่ผู้รับประกันภัยประสบอยู่ และวิธีการที่ความเสี่ยงเหล่านี้ได้รับการบริหาร

ICP 21¹⁵⁷ การต่อต้านการฉ้อฉลในการประกันภัย (Countering Fraud in Insurance) ผู้กำกับกำหนดให้ผู้รับประกันภัยและคนกลางดำเนินการที่มีประสิทธิผลในการยับยั้ง ป้องกัน ตรวจสอบ รายงาน และแก้ไขการฉ้อฉลในการประกันภัย

ICP 22¹⁵⁸ การป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism-AML/CFT) ผู้กำกับกำหนดให้ผู้รับประกันภัยและคนกลางดำเนินการที่มีประสิทธิผล เพื่อต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย นอกจากนี้ ผู้กำกับดำเนินการที่มีประสิทธิผลในการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ICP 23¹⁵⁹ การกำกับระดับกลุ่ม (Group-Wide Supervision) ผู้กำกับดำเนินการกำกับผู้รับประกันภัยตามเกณฑ์ของนิติบุคคลตามกฎหมายและระดับกลุ่ม

The supervisor sets requirements for the conduct of the business of insurance to ensure customers are treated fairly, both before a contract is entered into and through to the point at which all obligations under a contract have been satisfied.

¹⁵⁶ ICP 20 Public Disclosure

The supervisor requires insurers to disclose relevant, comprehensive and adequate information on a timely basis in order to give policyholders and market participants a clear view of their business activities, performance and financial position. This is expected to enhance market discipline and understanding of the risks to which an insurer is exposed and the manner in which those risks are managed.

¹⁵⁷ ICP 21 Countering Fraud in Insurance

The supervisor requires that insurers and intermediaries take effective measures to deter, prevent, detect, report and remedy fraud in insurance.

¹⁵⁸ ICP 22 Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism

The supervisor requires insurers and intermediaries to take effective measures to combat money laundering and the financing of terrorism. In addition, the supervisor takes effective measures to combat money laundering and the financing of terrorism.

¹⁵⁹ ICP 23 Group-wide Supervision

The supervisor supervises insurers on a legal entity and group-wide basis.

ICP 24¹⁶⁰ การรักษาเสถียรภาพทางมหภาคและการกำกับการประกันภัย (Macroprudential Surveillance and Insurance Supervision) ผู้กำกับระบุงการเฝ้าสังเกต วิเคราะห์ตลาดและพัฒนาทางการเงินและปัจจัยในสภาพแวดล้อมที่อาจกระทบต่อผู้รับประกันภัยและตลาดประกันภัย และใช้สารสนเทศนี้ในการกำกับผู้รับประกันภัยแต่ละราย ภารกิจดังกล่าวควรใช้สารสนเทศและความเข้าใจลึกซึ้งที่ได้รับจากหน่วยงานระดับชาติอื่นๆ เมื่อมีความเหมาะสม

ICP 25¹⁶¹ ความร่วมมือและการประสานงานทางการกำกับ (Supervisory Cooperation and Coordination) ผู้กำกับร่วมมือและประสานงานกับผู้กำกับอื่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้ข้อกำหนดการรักษาความลับ

ICP 26¹⁶² ความร่วมมือข้ามพรมแดนและการประสานงานด้านการบริหารวิกฤตการณ์ (Cross-Border Cooperation and Coordination on Crisis Management) ผู้กำกับร่วมมือและประสานงานกับผู้กำกับอื่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้วิกฤตการณ์ข้ามพรมแดนที่เกี่ยวข้องกับผู้รับประกันภัยได้รับการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีและรายงานบริษัท

3.6.1 เครือรัฐออสเตรเลีย

ตามหลักกฎหมายประกันภัยของเครือรัฐออสเตรเลีย (AUSTRALIA: Insurance Act 1973)¹⁶³ ได้วางหลักไว้ในส่วนที่ 4 หมวด 1 ผู้สอบบัญชีและนักคณิตศาสตร์ประกันภัยของบริษัทประกันภัย

¹⁶⁰ ICP 24 Macroprudential Surveillance and Insurance Supervision

The supervisor identifies, monitors and analyses market and financial developments and other environmental factors that may impact insurers and insurance markets and uses this information in the supervision of individual insurers. Such tasks should, where appropriate, utilise information from, and insights gained by, other national authorities.

¹⁶¹ ICP 25 Supervisory Cooperation and Coordination

The supervisor cooperates and coordinates with other relevant supervisors and authorities subject to confidentiality requirements.

¹⁶² ICP 26 Cross-border Cooperation and Coordination on Crisis Management

The supervisor cooperates and coordinates with other relevant supervisors and authorities such that a cross-border crisis involving a specific insurer can be managed effectively.

¹⁶³ Insurance Act 1973. Act No. 76 of 1973 as amended. This compilation was prepared on 8 January 2013 taking into account amendments up to Act No. 169 of 2012.

มาตรา 39¹⁶⁴ เป็นเรื่องของผู้สอบบัญชีและนักคณิตศาสตร์ประกันภัย กำหนดให้บริษัทประกันภัย ต้องมีผู้สอบบัญชีและนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับการแต่งตั้งจากบริษัทประกันภัย และใน ส่วนที่ 4 หมวด 2 การจัดเตรียมข้อมูลให้กับหน่วยงานที่มีอำนาจควบคุมธุรกิจประกันภัย มาตรา 49 B¹⁶⁵ กำหนดให้ผู้สอบบัญชีหรือนักคณิตศาสตร์ประกันภัยอาจให้ข้อมูลทางบัญชี เอกสารเกี่ยวกับการ ดำเนินงานของบริษัทประกันภัย ถ้าเห็นว่าข้อมูลนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของ หน่วยงานที่มีอำนาจควบคุมธุรกิจประกันภัย ซึ่งได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ภายใต้พระราชบัญญัติ สถาบันการเงิน ค.ศ. 2001

¹⁶⁴ Part IV - Auditors, actuaries and accounts

Division 1 - The auditors and actuary of a general insurer 39 Requirement for general insurers to have an auditor and actuary

(1) A general insurer must have:

- (a) an auditor appointed by the insurer; and
- (b) an actuary appointed by the insurer

(2) Within 6 weeks after a person stops being the principal auditor or the actuary of a general insurer, the general insurer must appoint another person to be the principal auditor or the actuary.

(3) A general insurer must not appoint a person as an auditor or actuary of the insurer unless:

- (a) the insurer is reasonably satisfied that the person meets the eligibility criteria for such an appointment set out in the prudential standards; and
- (b) no order is in force under section 44 disqualifying the person from holding such an appointment.

(4) An appointment of a person as the principal auditor or the actuary of a general insurer cannot take effect while an appointment of another person in that position is current.

¹⁶⁵ 49 B Auditor or actuary may give information to APRA

A person who is or was an auditor or actuary of:

- (a) a general insurer; or
- (b) an authorised NOHC; or
- (c) a subsidiary of a general insurer or authorised NOHC;

may give information, or produce books, accounts or documents, to APRA about the insurer, NOHC or subsidiary if the person considers that giving the information, or the production of the books, accounts or documents, will assist APRA in performing its functions under this Act or the Financial Sector (Collection of Data) Act 2001.

เครือรัฐออสเตรเลียมีคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี คือ Australian Accounting Standard Board (AASB) ทำหน้าที่พัฒนาและกำหนดมาตรฐานการบัญชี และอำนาจของ AASB จะเป็นไปตามกฎหมาย Australian Security and Investments Commission Act 2001¹⁶⁶

สำหรับมาตรฐานการตรวจสอบภายในทางด้านบัญชีจะถูกกำหนดโดย Auditing and Assurance Standard Board (AUASB) ผู้สอบบัญชีจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่ AUASB กำหนดตามที่กฎหมาย Corporation Act 2001¹⁶⁷ บัญญัติไว้

ในเรื่องของผู้สอบบัญชีที่ต้องมีความเป็นอิสระจากบริษัทประกันภัย กฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย กำหนดไว้ใน Corporation Act 2001 กำหนดให้การจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีต้องให้คำรับรองว่าความเห็นของผู้สอบบัญชีเป็นความเห็นที่เป็นอิสระ หากผู้สอบบัญชีกระทำผิดจากคำรับรองจะเป็นเหตุในการเพิกถอนหรือยกเลิกใบอนุญาต

กฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนใน มาตรา 2 A (1)¹⁶⁸ ของกฎหมาย Insurance Act 1973 ได้วางหลักเกณฑ์ไว้เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือกรมธรรม์และกรมธรรม์ที่คาดหวัง ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยที่ออกโดยบริษัทประกันภัยตามหลักการของลอยด์ และเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาตลาดอุตสาหกรรมของการประกันภัย สร้างนวัตกรรมใหม่ที่มีศักยภาพสามารถแข่งขันได้

ตามหลักกฎหมายเครือรัฐออสเตรเลีย Corporation Act 2001 Volume 2 ได้วางหลักการของผู้สอบบัญชีไว้ในมาตรา 307¹⁶⁹ กำหนดให้การจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีต้อง

¹⁶⁶ Australian Security and Investments Commission Act 2001.

Act No. 51 of 2001 as amended. This compilation was prepared on 3 January 2013 taking into account amendments up to Act No. 178 of 2012.

¹⁶⁷ Corporations Act 2001.

Act No. 50 of 2001 as amended. VOLUME 1 includes: Chapters 1–2K (ss. 1–282). This compilation was prepared on 2 March 2005 taking into account amendments up to Act No. 8 of 2005.

¹⁶⁸ 2 A (1) The main object of this Act is to protect the interests of policyholders and prospective policyholders under insurance policies (issued by general insurers and Lloyd’s underwriters) in ways that are consistent with the continued development of a viable, competitive and innovative insurance industry.

¹⁶⁹ Corporation Act 2001. Volume 2 Chapter 2M Financial reports and audit Part 2M.3 Financial reporting Division 3 – Audit and auditor’s report

Section 307 Audit an auditor who conducts an audit of the financial report for a financial year or half-year must form an opinion about :

(a) whether the financial report is in accordance with this Act

ให้คำรับรองว่าความเห็นของผู้สอบบัญชีเป็นความเห็นที่เป็นอิสระ หากผู้สอบบัญชีกระทำผิดจาก
 - คำรับรองจะเป็นเหตุในการเพิกถอนหรือยกเลิกใบอนุญาต

เครือรัฐออสเตรเลีย ได้วางหลักอำนาจของนายทะเบียนไว้ในมาตรา 131¹⁷⁰ แห่งกฎหมาย
 Life Insurance Act 1995 กำหนดให้ APRA สามารถเข้าถึงเอกสารใดๆ ที่เกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท
 ประกันชีวิตได้ สำหรับบริษัทประกันภัยทั่วไป APRA อาจกำหนดให้บริษัทประกันภัยส่งรายงาน
 การตรวจสอบภายในได้

เครือรัฐออสเตรเลีย มี Financial Sector (Collection of Data) Act 2001 Division 2-
 Determination of reporting standards and requirement to provide documents Section 13¹⁷¹ ให้

(b) whether the auditor has been given all information, explanation and assistance necessary for the
 conduct of the audit and

(c) whether the company, registered scheme or disclosing entity has kept financial records sufficient
 to enable a financial report to be prepared and audited; and

(d) whether the company, registered scheme or disclosing entity has kept other record and registers as
 required by the Act.

¹⁷⁰ Life Insurance Act 1995 Division 2 – Monitoring life companies and registered NOHCs

Section 131 Requirement to give information to Regulator

(1) For the purposes of this Act, the Regulator may give a body corporate that is a life company or a
 registered NOHC a written notice requiring the body to give the Regulator, in writing:

(a) information about any matter relating to the body's business; or

(b) information about any matter relating to the business of a subsidiary of the body; or

(c) a copy of any document relating to such a matter held by the body.

(2) The notice must specify a period within which the information or copy is to be given to the
 Regulator.

The period specified must be a period ending not earlier than 7 days, and not later than one month,
 after the day on which the notice is given to the body.

(3) A body corporate that is a life company or a registered NOHC must comply with a notice under
 this section.

(4) A body is entitled to be paid reasonable compensation for making copies for the purpose of complying
 with a notice requiring that a copy of a document be given to the Regulator.

¹⁷¹ Financial Sector (Collection of Data) Act 2001 Division 2-Determination of reporting standards and
 requirement to provide documents

Section 13 (1) APRA may :

อำนาจ APRA ในการกำหนดมาตรฐานการรายงานข้อมูลของบริษัทที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ APRA ภายใต้กฎหมาย Insurance Act 1973 และกฎหมาย Lift Insurance Act 1995 ซึ่ง APRA ได้กำหนดรูปแบบมาตรฐานของการรายงานที่บริษัทประกันภัยต้องจัดทำรายงาน

3.6.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายประกันภัยในประเทศสหรัฐอเมริกาเน้นความสำคัญคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค คือ ผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยเป็นสำคัญและกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนประกันภัยไว้ใน Division 3 Chapter 2 Powers and Duties¹⁷² ซึ่งนายทะเบียนประกันภัยจะเป็นตัวแทนของหน่วยงานรัฐบาลที่กำกับดูแลธุรกิจประกันภัยต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของนายทะเบียนและไม่มีส่วนได้เสียกับผู้ประกอบธุรกิจประกันภัย

ประเทศสหรัฐอเมริกาวางหลักไว้ใน California Code-Section 733¹⁷³ กำหนดให้นายทะเบียนมีอิสระในการเข้าถึงหนังสือ เอกสารทั้งหมดของผู้รับประกันภัยไว้ใน มาตรา 733 ดังนี้

(a) determine, in writing, reporting standards that are required to be complied with by financial sector entities of a kind referred to in paragraphs 5(2)(a) to (d) with respect to any of the following documents (reporting documents)

(i) statements, reports, returns, certificates or other documents containing information of a financial or accounting nature relating to the business or activities of the entities;

(ii) surveys, reports, returns, certificates or other documents containing other information relating to the business or activities of the entities; and

(b) publish those reporting standards that are legislative instruments in any way that it considers appropriate.

¹⁷² Division 3 Chapter 2 Powers and Duties:

12906 The governmental agency unit heretofore known as the Department of Insurance in the Business, Transportation and Housing Agency is hereby made an independent department. The Department of Insurance is under the control of the Insurance Commissioner. The removal from the Business, Transportation and Housing Agency of the Department of Insurance, effected by this section, shall not affect in any manner the deputies or employees of such governmental agency unit, except as otherwise provided by the act enacted in the 1990 portion of the 1989-90 Regular Session that amended this section, and, except as so provided, their employments and positions are hereby expressly continued in existence. The Insurance Commissioner is not a head of a department within the meaning of Sections 1061 and 11151 of the Government Code.

¹⁷³ California Code - Section 733

In making such examination the commissioner:

(a) Shall have free access to all the books and papers of the company.

- (a) มีอิสระในการเข้าถึงหนังสือหรือเอกสารทั้งหมดของผู้รับการตรวจสอบ
- (b) ตรวจสอบการดำเนินงานทั้งหมดของผู้รับการตรวจสอบ
- (c) สืบให้แน่ใจว่าเงื่อนไขและความสามารถของผู้รับการตรวจสอบนั้นสามารถดำเนินการตามภาระผูกพันได้
- (d) สืบให้แน่ใจว่ามีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจประกันภัยอย่างครบถ้วน
- (e) ประเมินราคาหรือตั้งผู้ประเมินราคาเพื่อประเมินราคาทรัพย์สินทั้งหมดซึ่งผู้รับประกันภัยมีไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด โดยการประเมินราคาทรัพย์สินที่แท้จริงต้องทำเป็นเป็นลายลักษณ์อักษร
- (f) ในการตรวจสอบอาจใช้แนวทางและวิธีการที่กำหนดไว้ในคู่มือการตรวจสอบของคณะกรรมการประกันภัยแห่งชาติตามแต่จะเห็นสมควร
- (g) อาจมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในกรณีที่ต้องมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทนายความผู้ประเมินวินาศภัย นักคณิตศาสตร์ประกันภัย ผู้สอบบัญชี หรือผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นๆ ให้เป็นผู้ตรวจสอบแทนนายทะเบียน

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Analysis Ratios) และสรุปผลตรวจสอบของผู้รับประกันภัยซึ่งเสนอต่อกรมการประกันภัย (Department) ตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบข้อมูลข่าวสารของสมาคมนายทะเบียนประกันภัยแห่งชาติต้องเป็นความลับและไม่ได้รับการเปิดเผยจากกรมการประกันภัย รวมทั้งการติดต่อสื่อสารกับนายทะเบียนประกันภัยหรือบุคคลใน

(b) Shall thoroughly inspect and examine all its affairs.

(c) Shall ascertain its condition and ability to fulfill its obligations.

(d) Shall ascertain if it has complied with all laws applicable to its insurance transactions.

(e) May appraise or cause to be appraised by competent appraisers appointed by him or her all property in which the insurer has or claims an interest, or which is security, in any form, for the payment of any debt or obligation to the insurer. All such appraisals of real property shall be in writing.

(f) Shall, in conducting the examination, observe those guidelines and procedures set forth in the Examiner's Handbook adopted by the National Association of Insurance Commissioners. The commissioner may also employ other guidelines or procedures which the commissioner may deem appropriate.

(g) May retain attorneys, appraisers, independent actuaries, independent certified public accountants, or other professionals and specialists as examiners, or any of the employees of the department assigned by the commissioner to carry out the purposes of this article, the cost of which shall be borne by the company subject to examination.

สำนักงานของนายทะเบียนประกันภัย ในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้รับหนังสือรับรองหรือใบอนุญาต หรือผู้ยื่นขอหนังสือรับรองหรือใบอนุญาตหรือออกตามประมวลกฎหมายประกันภัยนี้ ต้องดำเนินการ ในลักษณะที่เป็นความลับของทางราชการตามความหายที่กำหนดใน มาตรา 1040 และมาตรา 1041 แห่งประมวลกฎหมายพยานของประเทศสหรัฐอเมริกาต้องปฏิบัติตามกฎหมายประกันภัย มาตรา 12919¹⁷⁴

สำหรับการยื่นรายงานทางการเงินของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้ในแต่ละปีผู้รับประกันภัยท้องถิ่น ผู้รับประกันภัยต่างประเทศ และผู้รับประกันภัย ต่างด้าว ซึ่งประกอบธุรกิจประกันภัยในมลรัฐแคลิฟอร์เนียต้องจัดทำและยื่นรายงานทางการเงิน สำหรับรายไตรมาสต่อสมาคมนายทะเบียนประกันภัยแห่งชาติ โดยไตรมาสแรกเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคมของแต่ละปี และรายงานไตรมาสแรกต้องยื่นภายในวันที่ 15 พฤษภาคม รายงาน ไตรมาสที่สองยื่นภายในวันที่ 15 สิงหาคม รายงานไตรมาสที่สามยื่นภายในวันที่ 15 พฤศจิกายน และรายงานไตรมาสที่สี่ยื่นภายในวันที่ 1 มกราคมของปีถัดไป ตามกฎหมายประกันภัย มาตรา 931 (b)¹⁷⁵

¹⁷⁴ INSURANCE CODE: SECTION 12919

12919 Communications to the commissioner or any person in his office in respect to any fact concerning the holder of, or applicant for, any certificate or license issued under this code are made to him in official confidence within the meaning of Sections 1040 and 1041 of the Evidence Code. Liability shall not exist and no action or proceeding shall lie for or on account of any such communication or the making thereof, but the existence of such communication shall not be deemed to dispense with or nullify any requirement of notice, hearing or production of evidence before the commissioner as otherwise required by law.

¹⁷⁵ INSURANCE CODE SECTION 931

931 (a) Each domestic, foreign, and alien insurer doing business in this state shall annually, on or before the first day of March of each year, file with the National Association of Insurance Commissioners a copy of its annual statement convention blank, along with any additional filings as prescribed by the commissioner for the preceding year. The information filed with the National Association of Insurance Commissioners shall be in the same format and scope as that required by the commissioner and shall include the signed jurat page and the actuarial certification. Any amendments and addendums to the annual statement filing subsequently filed with the commissioner shall also be filed with the National Association of Insurance Commissioners.

(b) Each year, on or before the following dates, every domestic, foreign, and alien insurer doing business in this state shall make and file with the National Association of Insurance Commissioners, in the number, form, and methods prescribed by the commissioner, a copy of the quarterly statements exhibiting its

3.6.3 ประเทศญี่ปุ่น

ตามหลักเกณฑ์การจัดทำรายงานทางการเงินของสถาบันประกันวินาศภัยแห่งประเทศญี่ปุ่น ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้บริษัทต้องจัดทำรายงานปกติส่งทุกรอบปีบัญชีเช่นเดียวกับหลักเกณฑ์ทางบัญชีสากล คือ รอบปีบัญชีหนึ่งมีสิบสองเดือนและนำส่งหน่วยงานที่กำกับดูแลการประกอบกิจการประกันวินาศภัยนั้น¹⁷⁶

โดยรอบปีบัญชีของบริษัทประกันภัยของประเทศญี่ปุ่นจะเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เมษายนและสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคมของปีถัดไปตามกฎหมาย Insurance Business Act 1995 Chapter V: Accounting มาตรา 109¹⁷⁷ ซึ่งในแต่ละปี ให้บริษัทประกันภัยจัดทำรายงานการประกอบธุรกิจของบริษัทและรายงานฐานะทางการเงินและทรัพย์สินของบริษัทยื่นต่อนายกรัฐมนตรื ในกรณีที่บริษัทประกันภัยมี

condition and affairs for the period beginning on January 1 of the current calendar year through the end of each quarter of the current year as described below. These quarterly filings shall cover the period of time beginning January 1 of the current year through and including the last day of the quarter for which the report is being made. The firstquarter filing shall be filed on or before May 15th of every year. The second quarter filing shall be filed on or before August 15th of every year. The third quarter filing shall be filed on or before November 15th of every year. If any of these dates fall on a day other than a business day, then the filing is due to the National Association of Insurance Commissioners by the first business day preceding that date. The information filed with the National Association of Insurance Commissioners shall include a jurat page. A copy of any amendments and addendums to the quarterly statement filings subsequently filed with the commissioner shall also be filed with the National Association of Insurance Commissioners.

(c) Foreign insurers that are domiciled in a state which has a law substantially similar to subdivision (a) of this section shall be deemed in compliance with this section.

¹⁷⁶ สถาบันประกันวินาศภัยแห่งประเทศญี่ปุ่น วางหลักไว้ใน ข้อ 1-4. Supervision 1-4-2. Off-Site Monitoring (2) Report 1) Regular Report

An insurer or insurer holding company is required to submit to the FSA annual* and semi-annual** business reports describing the status of its business and property (business and property in Japan in the case of a foreign insurer). When it has affiliate companies such as subsidiaries, it is also required to submit consolidated annual and semiannual business reports, unless it is a foreign insurer.

*The Insurance Business Act defines a business year as April 1 to March 31.

**As an exception, an SSI provider with capital of less than JPY300 million is only required to submit an annual business report. A semiannual report and consolidated report are not required.

¹⁷⁷ Article 109 The Business Year of an Insurance Company shall run from 1 April to 31 March of the next year. (Business Report, etc.)

บริษัทถูกให้จัดทำรายงานการประกอบธุรกิจของบริษัทและรายงานฐานะทางการเงินและทรัพย์สินของบริษัทก่อนายกรัฐมนตรีด้วย ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงานดังกล่าวให้เป็นไปตามประกาศสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 110¹⁷⁸

ส่วนประเทศญี่ปุ่น ได้วางหลักไว้ใน Insurance Business Act 1995 Chapter V: Accounting (Article 111)¹⁷⁹ กำหนดให้บริษัทประกันภัยต้องจัดเตรียมเอกสารอธิบายสถานการณ์ประกอบธุรกิจและทรัพย์สินของบริษัทประกันภัยตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนดโดยประกาศสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และเก็บไว้เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบได้ ณ สำนักงานใหญ่ สำนักงานหลัก และสำนักงานสาขาหรือสำนักงานย่อย หรือสถานที่ในลักษณะเดียวกันอื่นใดตามที่กำหนดไว้โดยประกาศสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ในกรณีที่บริษัทประกันภัยมีบริษัทถูก ให้จัดเตรียมเอกสารอธิบายสถานการณ์ประกอบธุรกิจและทรัพย์สินของบริษัทถูกไว้ ณ สถานที่ดังกล่าวด้วย

¹⁷⁸ Article 110

(1) An Insurance Company shall, for each business year, prepare an interim business report and business report describing the status of its business and property for submission to the Prime Minister.

(2) Where an Insurance Company has any company with which it has a special relationship as specified by a Cabinet Office Ordinance, such as a Subsidiary Company (referred to as "Subsidiary Company, etc." hereinafter in this Chapter as well as in the following Chapter), the Insurance Company shall, for each business year, prepare in addition to the report set forth in the preceding paragraph an interim business report and business report describing the status of the business and property of the Insurance Company and the Subsidiary Company, etc. in a consolidated manner for submission to the Prime Minister.

(3) The matters to be described in the reports set forth in the preceding two paragraphs, their submission dates and other necessary matters regarding those reports shall be specified by a Cabinet Office Ordinance. (Public Inspection, etc of Explanatory Documents on Business and Property Status)

¹⁷⁹ Insurance Business Act 1995 Chapter V: Accounting

Article 111 (1) An Insurance Company shall, for each business year, prepare explanatory documents describing the matters specified by a Cabinet Office Ordinance as pertaining to the status of its business and property, and keep them for public inspection at its head office or principal office and branch offices or secondary offices, or any other equivalent place specified by a Cabinet Office Ordinance.

3.7 แนวทางการตรวจสอบการจัดทำบัญชีและรายงานบริษัทของต่างประเทศ¹⁸⁰

3.7.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรวิชาชีพ และบริษัทต่างๆ มาเป็นเวลากว่า 50 ปีแล้ว ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญมาจนถึงปัจจุบัน พอสรุปได้ดังนี้

ปี ค.ศ. 1940 หลังจากเกิดเหตุการณ์ทุจริตของ McKesson Robbins คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ได้เสนอให้บริษัทมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ หรือมีการกำหนดขอบเขตการทำงานให้กับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีอยู่แล้วให้ชัดเจนเพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพและให้ความคุ้มครองที่มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ต่อนักลงทุน ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวได้รับการผลักดันมาตลอดในช่วยทศวรรษที่ 1970

ปี ค.ศ. 1974 SEC ได้เรียกร้องให้บริษัทมหาชนจำกัด จัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ หรือหน่วยงานอื่นที่คล้ายคลึงกัน และเปิดเผยโครงสร้างของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งข้อเรียกร้องดังกล่าวได้ออกเป็นประกาศของ SEC ในปี ค.ศ. 1978

องค์การที่สนับสนุนให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เช่น

1) ปี ค.ศ. 1967 สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งสหรัฐอเมริกา (AICPA) ได้เสนอให้บริษัทมหาชนทุกบริษัทจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบที่ประกอบด้วยกรรมการที่มีใช้กรรมการบริหาร

2) สมาคมผู้ตรวจสอบภายใน (IIA) ได้ออกบทความเรื่อง “Internal Auditing and the Audit Committee: Working Together toward Common Goals”

3) ปี ค.ศ. 1978 New York Stock Exchange (NYSE) ได้เสนอให้บริษัทจดทะเบียนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่ประกอบไปด้วยกรรมการอิสระเท่านั้น

นอกจากนี้ตลาดหลักทรัพย์อื่นๆ เช่น National Association of Securities Dealers Automated Quotations (NASDAQ)¹⁸¹ ได้เสนอให้บริษัทจดทะเบียนจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบที่ส่วนใหญ่ต้องเป็นกรรมการอิสระ และในปี ค.ศ. 1978 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้เสนอให้บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ

¹⁸⁰ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2542). *แนวปฏิบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ*. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์. หน้า 94-102.

¹⁸¹ แนสแด็ก (NASDAQ) เป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งที่สองของสหรัฐอเมริกา และเป็นแห่งแรกที่ซื้อขายด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันเป็นตลาดที่มีบริษัทเข้ามาจดทะเบียนมากที่สุด.

จนกระทั่ง องค์กร Treadway Commission ได้เผยแพร่รายงานเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบในปี ค.ศ. 1987 ซึ่งมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

1) บริษัทมหาชนจำกัดทุกบริษัทควรมีกฎบัตรที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ กฎบัตรดังกล่าวต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท และต้องมีการสอบทานเพื่อปรับปรุงแก้ไขได้ตามความเหมาะสม

2) คณะกรรมการตรวจสอบควรดูแลและตรวจสอบขั้นตอนการรายงานทางการเงิน การควบคุมภายในทุกชั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ

3) คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบทานแผนงานของผู้บริหารทุกปี เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4) ผู้บริหารและคณะกรรมการตรวจสอบต้องมั่นใจได้ว่าผู้ตรวจสอบภายในได้ประสานงานกับผู้สอบบัญชีและได้มีการตรวจสอบขั้นตอนการรายงานทางการเงินทุกชั้นตอนอย่างเหมาะสม

5) คณะกรรมการตรวจสอบควรจะมีความรู้ที่เพียงพอ และมีอำนาจในการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย

6) คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบทานผลการประเมินของผู้บริหาร เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี และผู้บริหารร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบควรที่จะช่วยรักษาความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี

7) คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบทานแผนงานของผู้บริหาร เกี่ยวกับการให้บริการต่างๆ ของผู้สอบบัญชี เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของประเภทบริการและค่าธรรมเนียมการใช้บริการ

8) คณะกรรมการตรวจสอบควรให้คำแนะนำคณะกรรมการบริหารเมื่อพบประเด็นทางการบัญชีที่มีสาระสำคัญ

9) คณะกรรมการตรวจสอบควรตรวจสอบขั้นตอนการรายงานทุกงวดไตรมาส

ปี ค.ศ. 1991 General Accounting Office (GAO) ได้รายงานเรื่อง Audit Committee: Legislation Needed to Strengthen Bank Oversight เกี่ยวกับการประเมินผลงานของคณะกรรมการตรวจสอบของธนาคารขนาดใหญ่ในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้ให้ข้อสังเกตว่ามีคณะกรรมการตรวจสอบหลายคณะที่ขาดความเป็นอิสระเนื่องจากได้รับการว่าจ้างจากลูกค้าส่วนใหญ่ของธนาคาร และนอกจากนี้ยังขาดความชำนาญในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการธนาคาร

กฎหมาย The Federal Deposit Insurance Corporation Improvement (FDICIA) ค.ศ. 1991 ได้กำหนดให้ธนาคารมีสินทรัพย์มากกว่าหรือเท่ากับ 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จะต้อง

- 1) มีคณะกรรมการตรวจสอบที่ประกอบด้วยกรรมการอิสระเท่านั้น
- 2) คณะกรรมการอิสระของสถาบันขนาดใหญ่ที่มีสินทรัพย์มากกว่าหรือเท่ากับ 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จะต้องมีสมาชิก 2 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการธนาคาร บัญชีการเงิน การตรวจสอบ และสามารถติดต่อประสานงานกับที่ปรึกษาด้านกฎหมาย
- 3) คณะกรรมการตรวจสอบร่วมกับผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี และผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบภายใต้ต้องทำการสอบทานแบบของรายงานต่างๆ ที่ออกใหม่ตามระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ รวมถึงรายงานของผู้สอบบัญชีในงบการเงินประจำปี เพื่อให้มีโครงสร้างและวิธีการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ

แนวทางในคำพิพากษาของรัฐ New Federal Sentencing Guidelines หรือ Sentencing Guidelines) เผยแพร่ในปี ค.ศ. 1991 ได้ชี้ถึงคำพิพากษาที่เข้มงวดเกี่ยวกับบริษัทที่กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งมีผลสำคัญที่ทำให้บริษัทต้องจัดให้มีแนวทางการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีแนวทางในการติดตามดูแลและตรวจสอบการกระทำผิด และทำให้บทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสำคัญมากขึ้น

มีนาคม ค.ศ. 1992 American Law Institute (ALI) ได้เผยแพร่ร่าง Principles of Corporate Governance: Analysis and Recommendations กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ ร่างกฎระเบียบฉบับนี้เป็นจุดเริ่มต้นในการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมหาชนจำกัดขนาดใหญ่ทั้งหมด (มีผู้ถือหุ้นมากกว่าหรือเท่ากับ 2,000 รายและมีสินทรัพย์รวมทั้งสิ้นมากกว่าหรือเท่ากับ 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 3 คน และสมาชิกจะต้องไม่ได้รับการว่าจ้างจากบริษัทภายใน 3 ปี ก่อนที่จะมารับหน้าที่คณะกรรมการตรวจสอบ และสมาชิกส่วนใหญ่จะต้องไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับฝ่ายจัดการระดับสูงของบริษัท

ปี ค.ศ. 1992 The Committee of Sponsoring Organizations (COSO) of the Treadway commission ได้รายงานเรื่อง Internal Control Integrated Framework ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมภายในและการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการควบคุมภายในและแนวทางในการปรับปรุง รายงานนี้มีบทบาทสำคัญให้คณะกรรมการตรวจสอบเข้ามาตรวจสอบกระบวนการควบคุมภายใน

มีนาคม ค.ศ. 1993 The Public Oversight Board of the SEC Practice Section of the AICPA (POB) รายงานเรื่อง In the Public Interest: Issues Confronting the Accounting Profession กล่าวถึงกระบวนการตรวจสอบในองค์กร และมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบดังนี้

- 1) คณะกรรมการตรวจสอบควรรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงินประจำปีที่เสนอต่อ SEC

- (1) สอบทานงบการเงินประจำปี
- (2) ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารและผู้สอบบัญชี
- (3) ประสานงานในการจัดหาข้อมูลให้กับผู้สอบบัญชี
- (4) ประเมินความถูกต้อง ครบถ้วนของงบการเงิน
- (5) ประเมินว่างบการเงินได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป

2) SEC ควรให้บริษัทจดทะเบียนรายงานความรับผิดชอบ และกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบในรายงานประจำปี โดยกล่าวถึง

- (1) สอบทานงบการเงินประจำปี
- (2) ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารและผู้สอบบัญชี
- (3) ประสานงานในการจัดหาข้อมูลให้กับผู้สอบบัญชี
- (4) ยืนยันว่างบการเงินครบถ้วน ถูกต้อง
- (5) ยืนยันว่างบการเงินได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป

ร่างกฎหมายการเปิดเผยและป้องกันการทุจริตทางการเงิน (The Financial Fraud Detection and Disclosure Act) ภายใต้ร่างกฎหมายนี้ ถ้าผู้สอบบัญชีพบว่ามีกรกระทำผิดจะต้องแจ้งต่อผู้บริหาร และคณะกรรมการตรวจสอบ และถ้าพบว่า

- 1) กระกระทำผิดนั้นมีผลที่มีสาระสำคัญต่องบการเงิน
- 2) ผู้บริหารอาวุโส หรือคณะกรรมการบริษัทไม่สามารถผลักดันให้มีการดำเนินการแก้ไขการกระทำผิดได้ทันเวลาและเหมาะสม
- 3) ไม่มีการดำเนินการแก้ไขการกระทำผิด รายงานของผู้สอบบัญชีเป็นแบบมีเงื่อนไข หรือผู้สอบบัญชีขอลาออก

ให้ผู้สอบบัญชีรายงานโดยตรงต่อคณะกรรมการบริษัทและแจ้ง SEC และผู้สอบบัญชีจะต้องแสดงวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมเพื่อให้มั่นใจได้ว่าสามารถป้องกัน

- 4) การกระทำผิดกฎหมายที่มีผลโดยตรงและมีสาระสำคัญต่องบการเงิน
- 5) รายการระหว่างกันมีนัยสำคัญ (Material related-party transactions)

การพัฒนาของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับผลสืบเนื่องมาจากความล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจ การทุจริต และขาดจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจที่เกิดขึ้นในช่วงต้นถึงช่วงกลางทศวรรษที่ 1970 รวมทั้งได้รับผลการผลักดันจากองค์กรต่างๆ ในการออกกฎระเบียบต่างๆ และในส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบก็ได้ขยายความรับผิดชอบให้ครอบคลุมถึงการลดความเสี่ยงต่อภาวะผูกพันทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นด้วย

3.7.2 ประเทศแคนาดา

คณะกรรมการตรวจสอบเริ่มเป็นที่รู้จักในประเทศแคนาดาเมื่อปี ค.ศ. 1965 เนื่องจากบริษัท Atlantic Acceptance Corporation Limited ถล่มละลาย จึงได้มีการเสนอให้คณะกรรมการตรวจสอบสอบทานงบการเงินก่อนเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาอนุมัติ

ในปี ค.ศ. 1975 ได้มีการแก้ไขกฎหมาย Canada Business Corporations Act บังคับให้บริษัทมหาชนจำกัดทุกบริษัท และบริษัทเงินทุนจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งรับผิดชอบในการรับรองงบการเงินก่อนเสนอคณะกรรมการบริษัท

ในปี ค.ศ. 1981 Canadian Institute of Chartered Accountants ได้ออกประกาศเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบว่า ควรต้องมีการกำหนดไว้ในกฎหมายให้ทำหน้าที่สอบทานงบการเงินประจำปีของผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้ว ก่อนเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาอนุมัติ และได้เสนอแนวทางในการทำงานและหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับรายงานของบริษัทต่อบุคคลภายนอก ผู้สอบบัญชี ผู้บริหารงานและผู้ตรวจสอบภายใน

ในปี ค.ศ. 1988 Canadian Institute of Chartered Accountants ได้เผยแพร่รายงาน Macdonald Report ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยข้อเสนอแนะเบื้องต้น มีดังนี้

- 1) บริษัทมหาชนจำกัดทุกบริษัทควรมีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีกรรมการอิสระเป็นสมาชิก
- 2) คณะกรรมการตรวจสอบจะต้องรายงานความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นทุกปี
- 3) คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบทานงบการเงินระหว่างกาล และงบการเงินประจำปี ก่อนเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 1990 Canadian Institute of Chartered Accountants ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานดังนี้

- 1) คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบทานข้อมูลทางการเงินก่อนเผยแพร่ต่อสาธารณชน
- 2) ประธานคณะกรรมการตรวจสอบควรเป็นกรรมการอิสระ
- 3) คณะกรรมการตรวจสอบต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 3 คน
- 4) ต้องจัดให้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอและต้องจัดทำรายงานการประชุม และควรมีการประชุมร่วมกับผู้ตรวจสอบภายใน ผู้บริหารระดับสูง และผู้สอบบัญชี
- 5) รายงานผลการสอบทานต่อคณะกรรมการบริษัทเป็นระยะๆ

6) คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบทานการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี เงื่อนไขการบริการ และความเหมาะสมของค่าสอบบัญชี ถ้าหากไม่มีการสอบทานควรพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี

7) ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี จะต้องหาสาเหตุ และสอบทานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขในเวลาที่เหมาะสม

8) คณะกรรมการตรวจสอบควร

(1) สอบทานแผนการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี

(2) สอบทานการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีที่สำคัญ ความเสี่ยง และความไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้น

(3) ศึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการตรวจสอบ

(4) สอบทานงบการเงินประจำปี และคำชี้แจงของผู้บริหาร เกี่ยวกับผลแตกต่างที่มีสาระสำคัญระหว่างงวด

(5) สอบทานรายงานของผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีที่เสนอต่อผู้บริหาร และติดตามการดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

(6) สอบทานเอกสารที่เปิดเผยต่อสาธารณชน ทั้งข้อมูลทางการเงินที่ตรวจสอบแล้ว และยังไม่ได้ตรวจสอบ

(7) สอบทานกฎระเบียบของสำนักตรวจสอบภายใน

(8) สอบทานการแต่งตั้งประธานบริหารการเงิน และผู้บริหารทางการเงินระดับสูง กฎหมายธนาคาร กฎหมายบริษัทเงินทุน กฎหมายบริษัทประกันภัย ที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1992 บังคับให้บริษัทจะต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบที่ประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 3 คน และจะต้องไม่ใช่พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทหรือบริษัทย่อย และคณะกรรมการตรวจสอบส่วนใหญ่จะต้องไม่ใช่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับบริษัท

3.7.3 ทวีปยุโรป

บริษัทส่วนใหญ่ไม่นิยมจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เช่นในสาธารณรัฐฝรั่งเศส บริษัทที่มีคณะกรรมการตรวจสอบมีน้อยรายและมีอำนาจที่จำกัดในการทำงาน Commission des Operations de Bourse (เทียบเท่ากับ SEC) ได้เสนอให้บริษัทมหาชนจำกัดมีคณะกรรมการตรวจสอบและ Banque de France ได้พิจารณาให้มีคณะกรรมการตรวจสอบสำหรับธนาคารและสถาบันการเงิน แต่ไม่ได้ประกาศเป็นกฎระเบียบ

3.7.4 ประเทศอังกฤษ

ในปี ค.ศ. 1977 ร่างพระราชบัญญัติบริษัท ได้กำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัดจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่มีใช้กรรมการบริหาร เพื่อทำหน้าที่ปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมและตรวจสอบ แต่ไม่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้

ในปี ค.ศ. 1982 ได้มีการจัดตั้ง Promotion of Non-Executive Directors group (PRO-NED) และออกระเบียบปฏิบัติ ในปี ค.ศ. 1987 เสนอให้บริษัทมหาชนจำกัดจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีใช้กรรมการบริหาร เพื่อทำหน้าที่ปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมและตรวจสอบ

ในปี ค.ศ. 1986 สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Institute of Chartered Accountants) ในประเทศอังกฤษและ Wales Working Party ได้เสนอให้คณะกรรมการตรวจสอบรับผิดชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้ง และพิจารณาค่าสอบบัญชี อนุมัติแผนการตรวจสอบ และสอบทานรายงานของผู้ตรวจสอบที่เสนอต่อผู้บริหาร

ในปี ค.ศ. 1987 ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้เคยพยายามจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของธนาคารต่างๆ และประธานคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ลอนดอน ได้เสนอให้บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทปฏิบัติตามระเบียบของ PRO-NED

ในปี ค.ศ. 1992 Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance ได้รายงานไว้ใน Cadbury Report เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีต้องการเงินของบริษัท และเสนอให้บริษัทมหาชนจำกัดต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งรายงานดังกล่าวได้รับการยอมรับจากตลาดหลักทรัพย์ลอนดอนและบังคับให้บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทในประเทศอังกฤษชี้แจงในรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติซึ่งมีข้อเสนอแนะตามรายงานสรุปได้ ดังนี้

- 1) คณะกรรมการตรวจสอบควรประกอบด้วยอนุกรรมการหลายคน ควรมีกฎบัตรซึ่งกล่าวถึงสถานะภาพของสมาชิก อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบอย่างเพียงพอ และต้องมีการประชุมกันอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- 2) มีสมาชิกอย่างน้อย 3 คน และสมาชิกจะต้องไม่ใช่กรรมการบริหารของบริษัท และสมาชิกส่วนใหญ่จะต้องเป็นอิสระจากบริษัท
- 3) ควรมีการประชุมร่วมกับผู้สอบบัญชี ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบภายใน ประธานบริหารการเงิน
- 4) คณะกรรมการตรวจสอบควรประชุมกับผู้สอบบัญชีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และไม่ควรรให้ผู้บริหารเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข

5) คณะกรรมการตรวจสอบควรมีความรู้ สามารถเข้าถึงข้อมูล และมีอำนาจในการตรวจสอบในทุกด้านภายใต้กฎบัตรที่กำหนดไว้ และสามารถปรึกษาผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องได้

6) หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบที่จะสนองตอบความต้องการของบริษัท โดยทั่วไปจะรวมถึง

(1) ให้ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริษัทในการแต่งตั้งหรือเปลี่ยนผู้สอบบัญชีและค่าสอบบัญชี

(2) สอบทานรายงานการเงินระหว่างปีและรายงานการเงินประจำปีก่อนเสนอคณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติ

(3) ทหาร่วมกับผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับลักษณะและขอบเขตของการตรวจสอบ รวมถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการตรวจสอบ

(4) สอบทานข้อเสนอแนะของผู้สอบบัญชีต่อฝ่ายจัดการ

(5) สอบทานระเบียบการควบคุมภายในของบริษัทก่อนเสนอคณะกรรมการบริษัทอนุมัติ

(6) สอบทานประเด็นที่มีสาระสำคัญที่พบในการตรวจสอบพิเศษ

7) ให้เปิดเผยรายชื่อสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบในรายงานประจำปี และให้ประธานคณะกรรมการตรวจสอบตอบคำถามเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบที่อาจจะมีในระหว่างการประชุมประจำปี

3.7.5 ประเทศแอฟริกาใต้

การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ไม่ได้มีการบังคับไว้โดยกฎหมาย แต่บริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ (รวมทั้งบริษัทขนาดเล็กหลายบริษัท) ได้จัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งบทบาทส่วนใหญ่จะถูกกำหนดโดยคณะกรรมการบริษัท อย่างไรก็ตามความรับผิดชอบโดยทั่วไปจะคล้ายคลึงกับคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศแคนาดา

3.7.6 กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

มีเพียงประเทศอิสราเอลเท่านั้นที่มีกฎหมายบังคับให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่ ดังนี้

1) ตรวจสอบและร่วมปรึกษากับผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับฐานะการเงินของบริษัท

2) สอบสวนและร่วมปรึกษากับผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการควบคุมภายใน

3) ชี้ให้เห็นถึงจุดบกพร่องในการดำเนินธุรกิจและเสนอแนะวิธีการแก้ไขต่อคณะกรรมการบริษัท

4) อนุมัติรายการที่เกี่ยวกับพนักงานหรือบุคคลที่มีส่วนได้เสีย ซึ่งรายการดังกล่าวมีสาระสำคัญ เช่น การซื้อ-ขายในราคาที่ไม่เป็นไปตามราคาตลาด และรายการที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจตามปกติของบริษัท

5) อนุมัติการแต่งตั้งคณะกรรมการบริษัท รวมทั้งการว่าจ้างเป็นพนักงานหรือการทำงานในตำแหน่งอื่นก่อนเสนอต่อคณะกรรมการและผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาอนุมัติ

3.7.7 กลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก

1) ประเทศญี่ปุ่น โดยทั่วไปไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

2) ประเทศสิงคโปร์ มีพระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 1989 ให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์จัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ

3) ประเทศมาเลเซีย มีเพียงธนาคารใหญ่และบริษัทประกันภัยที่บังคับให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ประธานคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ได้ชี้แจงว่าจะบังคับให้บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทต้องจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและถึงแม้ว่าจะยังไม่มี การบังคับออกมาอย่างเป็นทางการ แต่หลายบริษัทก็ได้จัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบแล้ว

3.7.8 เครือรัฐออสเตรเลีย

ในเครือรัฐออสเตรเลียไม่ได้มีการบังคับให้จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ แต่บริษัทขนาดใหญ่หลายบริษัทได้มีการจัดตั้งขึ้น ในปี ค.ศ. 1990 คณะทำงานด้านระเบียบปฏิบัติของบริษัท Corporate Practices and Conduct ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับ

1) คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมหาชนจำกัด

2) คณะกรรมการตรวจสอบจะต้องประกอบด้วยกรรมการที่มีใช้กรรมการบริหารเป็นส่วนใหญ่

3) ให้มีการเปิดเผยรายชื่อคณะกรรมการตรวจสอบในรายงานประจำปี

4) ให้มีกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นลายลักษณ์อักษร

3.8 การจัดทำงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards: IFRS)

3.8.1 สรุปช่วงระยะเวลาที่สำคัญของการจัดทำงบการเงินตาม IFRS ของประเทศต่างๆ¹⁸²

¹⁸² เกียรตินิยม คุณดิษฐ์ และสุธา เขียรนัยกุลวานิช. (2554). *บทบาทสำคัญของมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ในโลกยุคปัจจุบัน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/july_sep_11/pdf/aw28.pdf. [2556, 16 ตุลาคม].

ปี พ.ศ. 2544 FASB และ IASB จัดทำ Norwalk Agreement ในโครงการร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบัญชี นอกจากนั้นสหภาพยุโรป ได้มีประกาศให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศสมาชิกจัดทำงบการเงินรวมตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานรายงานทางการเงินตาม IFRS โดยเริ่มในปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป

ปี พ.ศ. 2548 US SEC ประกาศแผนอนุญาตให้บริษัทที่ไประดมทุนในตลาดต่างประเทศสามารถยื่นงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชีและรายงานทางการเงินตาม IFRS โดยไม่ต้องมีการกระทบยอดไปเป็น US GAAP ในปี 2552 หรือก่อนหน้านั้น นอกจากนั้นสหภาพยุโรป ได้บังคับใช้มาตรฐานการบัญชีตาม IFRS ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548

ปี พ.ศ. 2549 FASB และ IASB กำหนดมาตรฐานการบัญชีและรายงานทางการเงินที่สำคัญที่จะพัฒนาร่วมกัน

ปี พ.ศ. 2550 US SEC ประกาศอนุญาตให้บริษัทข้ามชาติที่ระดมทุนในประเทศสหรัฐอเมริกาจัดทำงบการเงินที่ปฏิบัติตาม IFRS โดยไม่ต้องมีการกระทบยอดเป็น US GAAP

ปี พ.ศ. 2551 US SEC นำเสนอแผนการปฏิบัติให้เป็นไปตาม IFRS สำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ปี พ.ศ. 2552 IASB เริ่มปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีและรายงานทางการเงินอีกครั้ง หลังจากที่หยุดปรับปรุงในสาระสำคัญของมาตรฐานการบัญชีและรายงานทางการเงินตาม IFRS ในช่วงที่ประเทศต่างๆ ได้มีการนำ IFRS ไปใช้เพื่อป้องกันความสับสน

ปี พ.ศ. 2553 US SEC ประกาศแผนในการประเมินผลกระทบจากการใช้ IFRS ในส่วนของระบบรายงานทางการเงินบริษัทในสหรัฐอเมริกาที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา และ US SEC ได้กำหนดการใช้ IFRS ในปี พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ประเทศญี่ปุ่นยังได้ประกาศให้บริษัทภายในประเทศที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สามารถเลือกใช้ IFRS ในรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2553

ปี พ.ศ. 2554 ประเทศแคนาดา และประเทศอินเดียเริ่มใช้ IFRS รวมทั้งประเทศไทยก็ได้มีการใช้ IFRS ด้วย

ปี พ.ศ. 2555 ประเทศเม็กซิโกจะใช้ IFRS สำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ปี พ.ศ. 2558 US SEC อนุญาตให้บริษัทที่จดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกาที่จัดทำงบการเงินตาม US GAAP สามารถที่จะปรับงบการเงินให้เป็นไปตาม IFRS